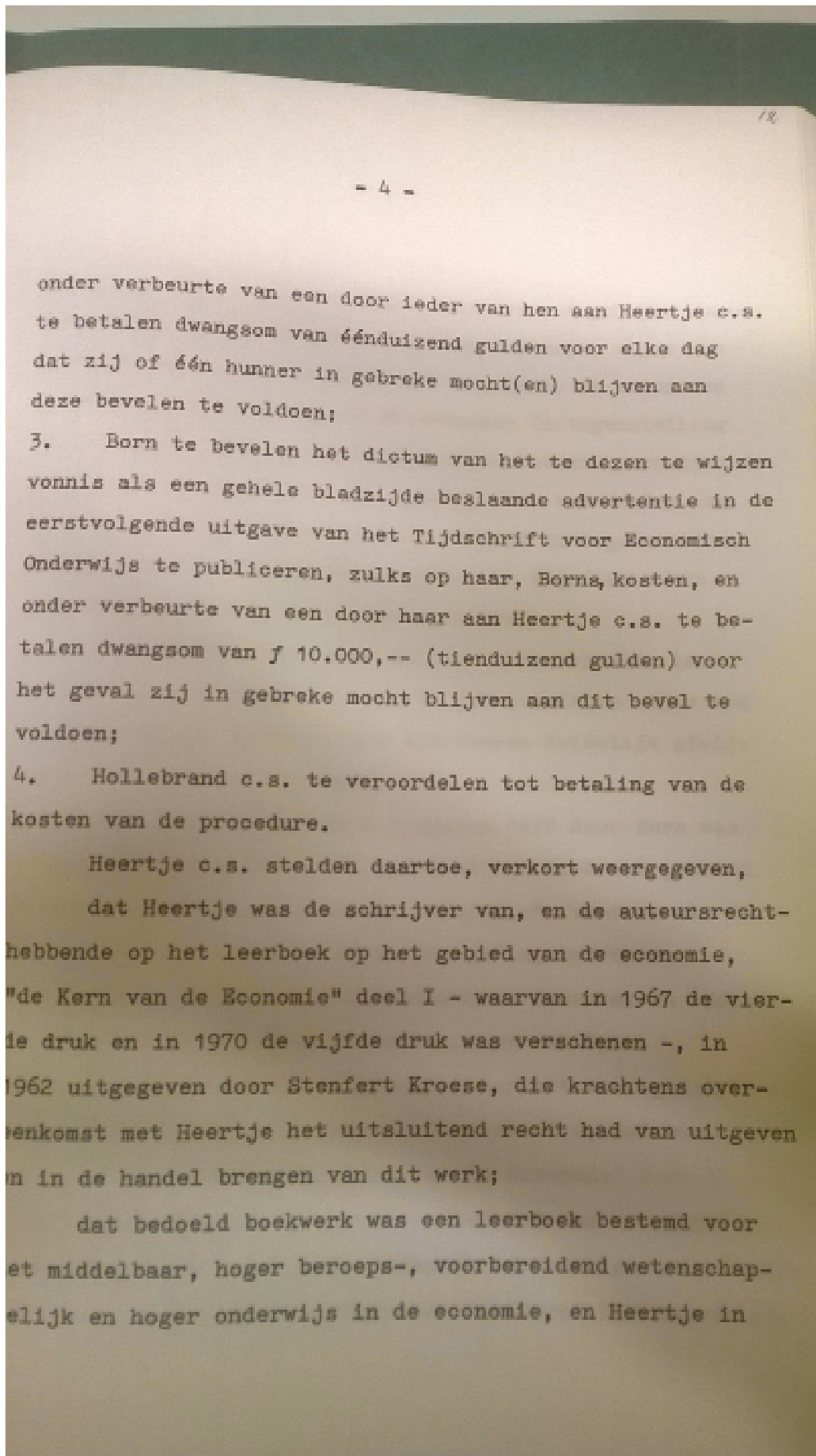

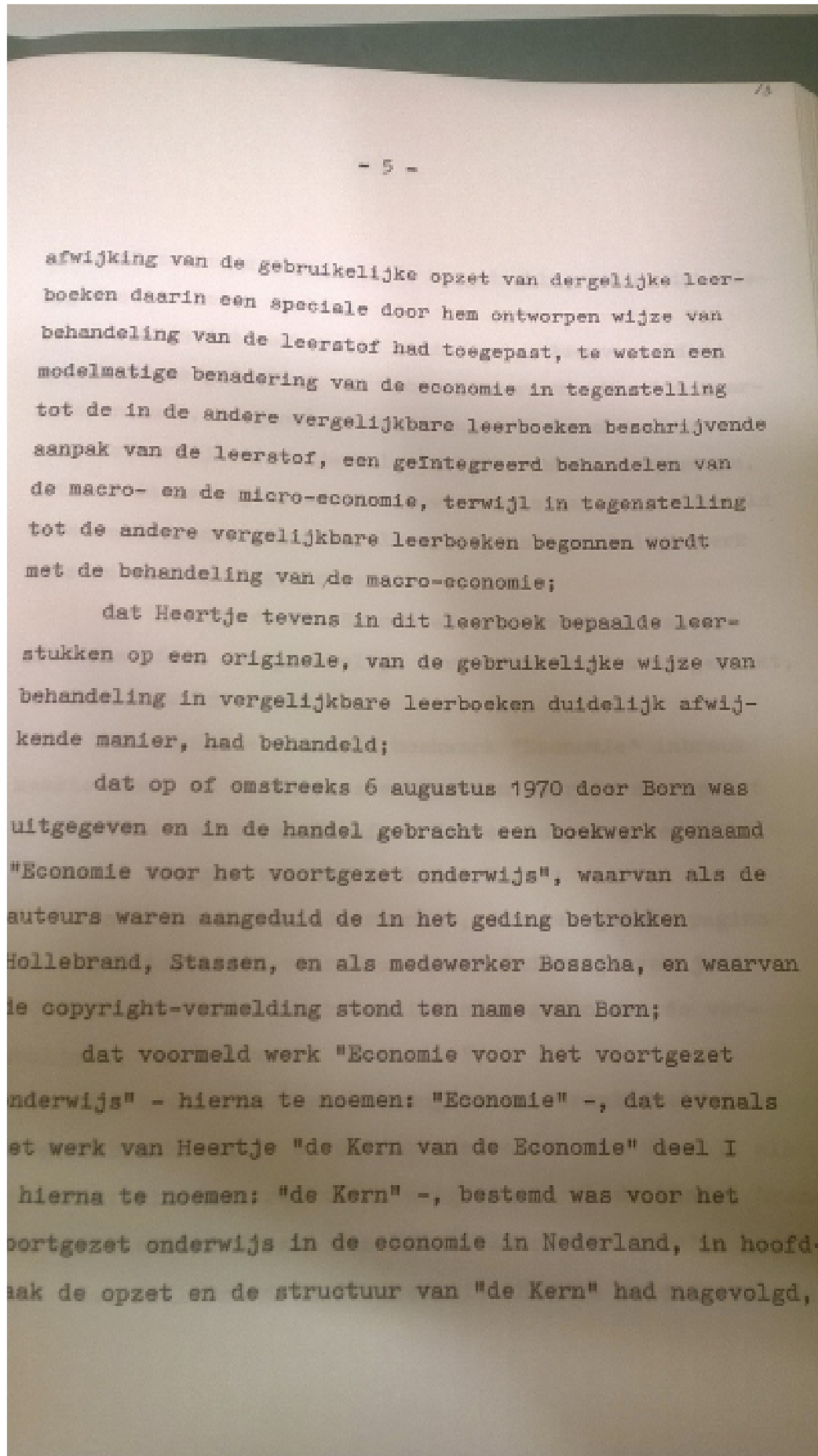
- 3 -

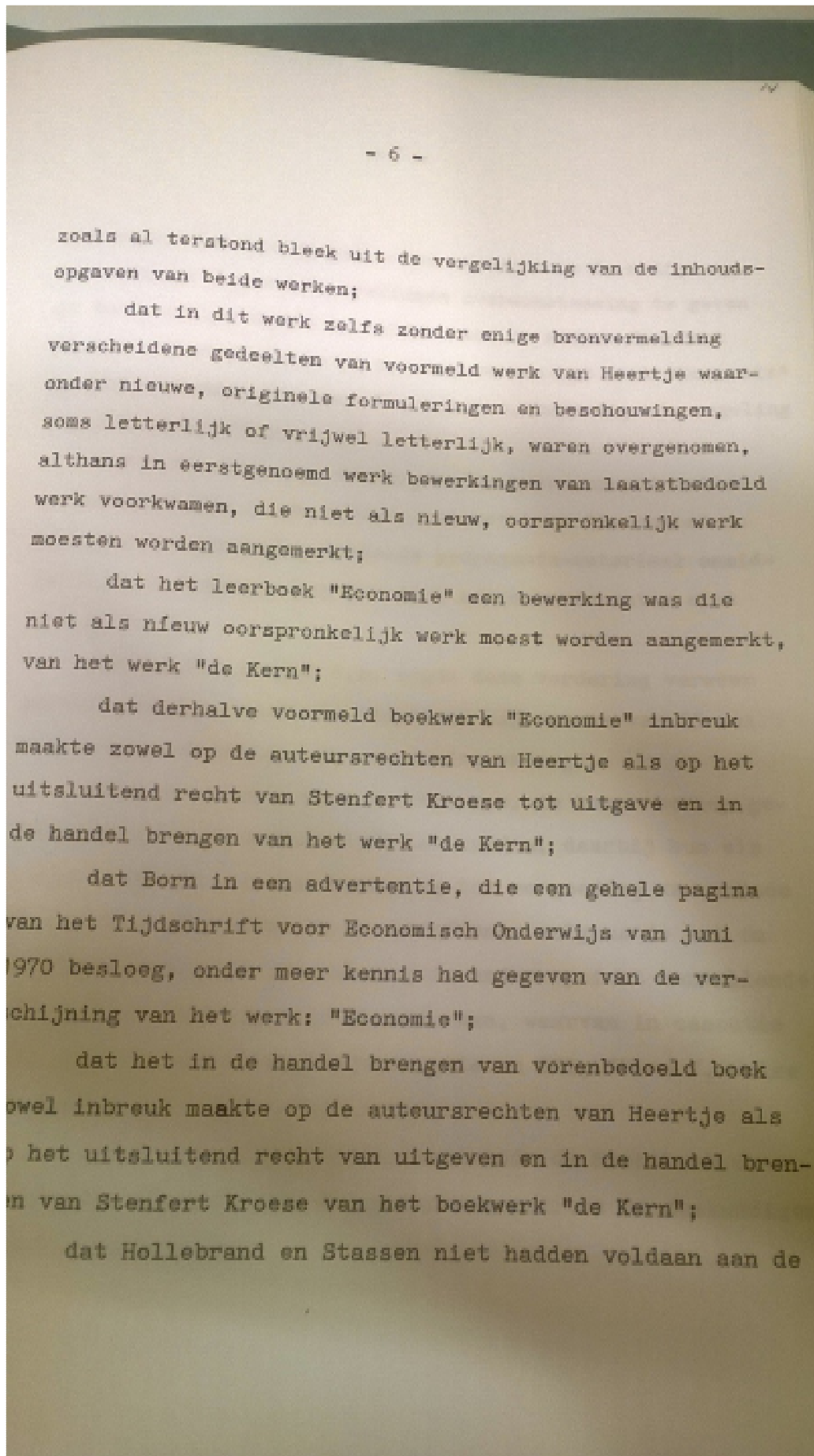
en 3 hierna ook te noemen onderscheidenlijk Hollebrand, Stassen en Bosscha en die onder 4 destijds nog genoemd naamloze vennootschap Born N.V. Uitgeversmaatschappij en hierna te noemen Born -, allen te zamen hierna te noemen Hollebrand c.s., gedaagd voor de Arrondissementsrechtbank te Assen en gevorderd

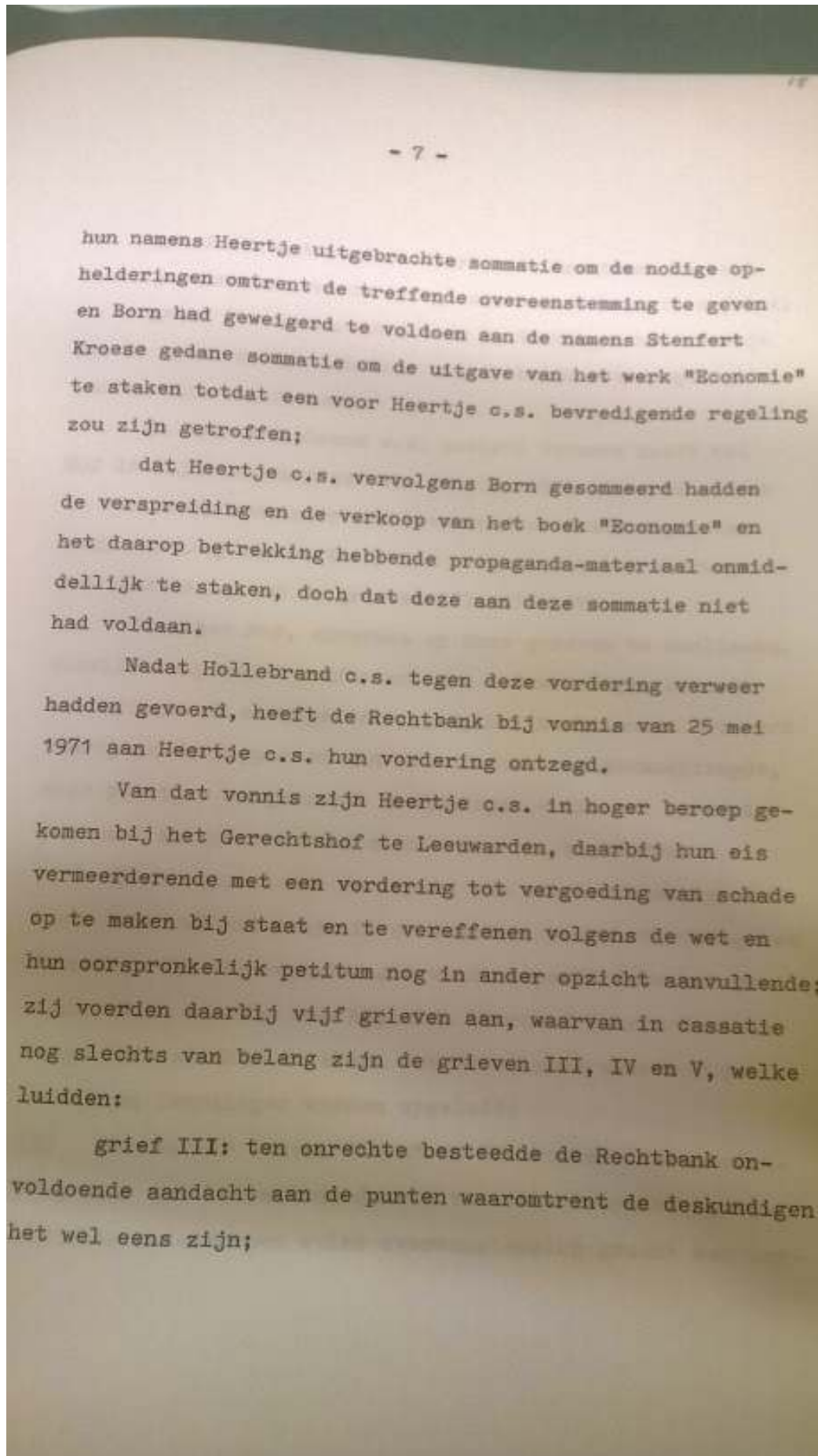
1. te verklaren voor recht dat het op of omstreeks 6 augustus 1970 door Born uitgegeven en in de handel gebracht boekwerk, genaamd "Economie voor het voortgezet onderwijs", waarvan als auteurs zijn vermeld Hollebrand en Stassen en als medewerker Bosscha, en waarvan de copyright-vermelding staat ten name van Born, inbreuk maakt zowel op de auteursrechten van Heertje, als op het uitsluitend recht van Stenfert Kroese, tot uitgave en in de handel brengen van het door Heertje geschreven werk "Kern van de Economie" deel I;

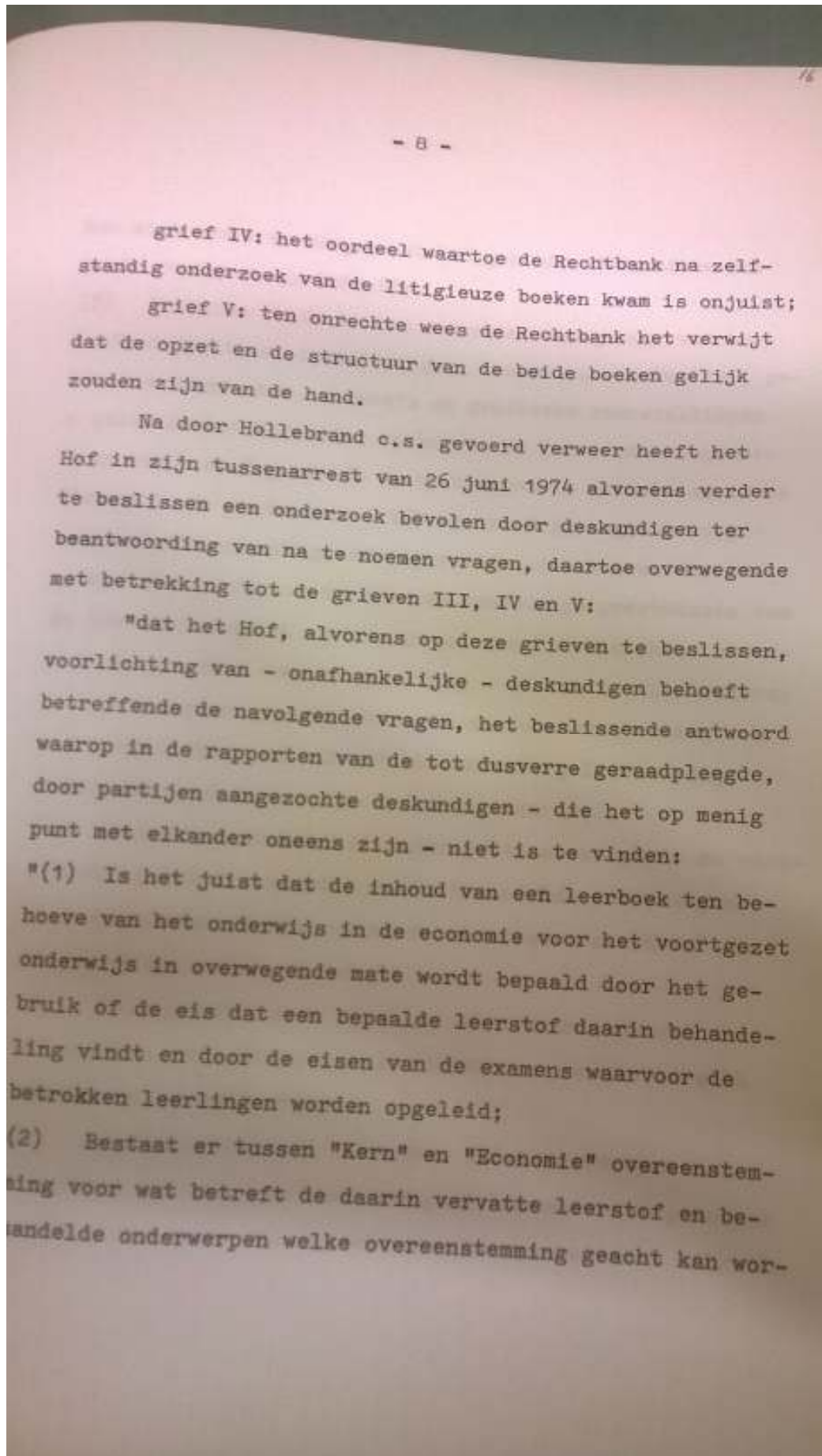
2. Hollebrand c.s. te bevelen de verspreiding en de verkoop van het hierboven vermelde boek "Economie voor het voortgezet onderwijs" en het daarop betrekking hebbende propaganda-materiaal onmiddellijk na uitspraak van het te lezen te wijzen vonnis te staken, en eveneens onmiddellijk na de uitspraak van het te dezen te wijzen vonnis alle in de boekhandel aanwezige en in het Centraal Boekhuis en andere depots ter aflevering aan de boekhandel in depot gehouden exemplaren van dit boekwerk terug te vragen, zul

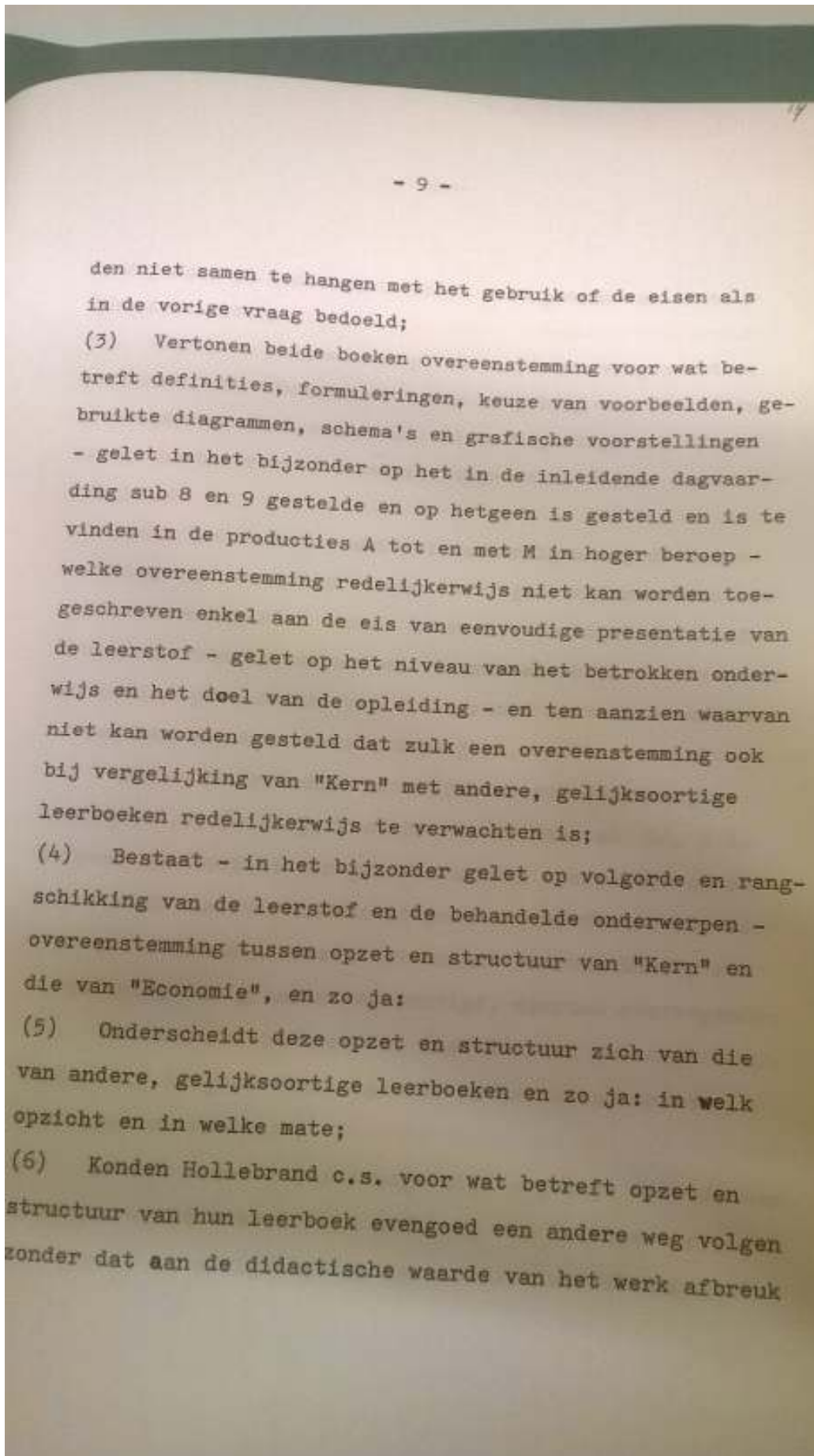

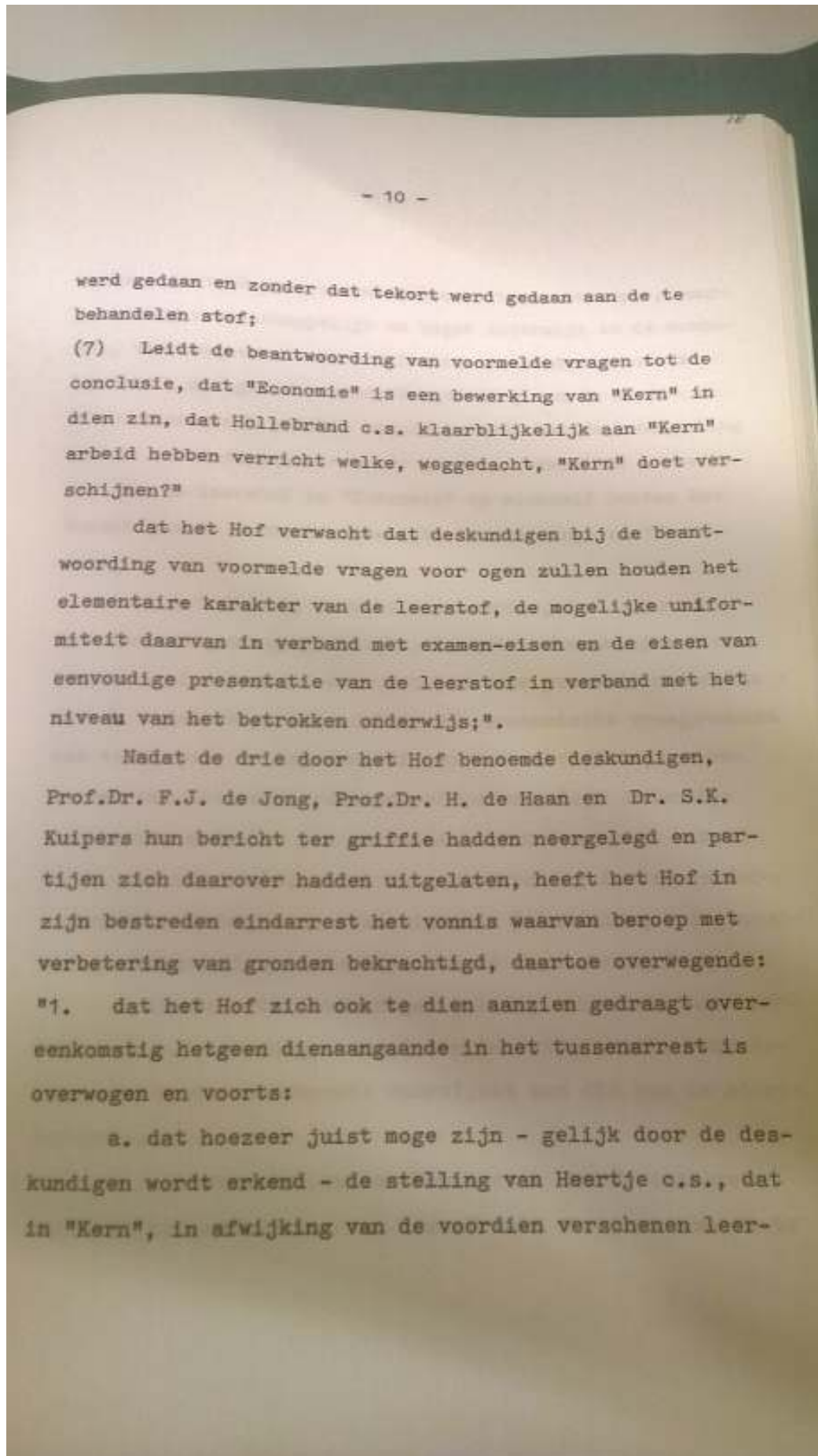

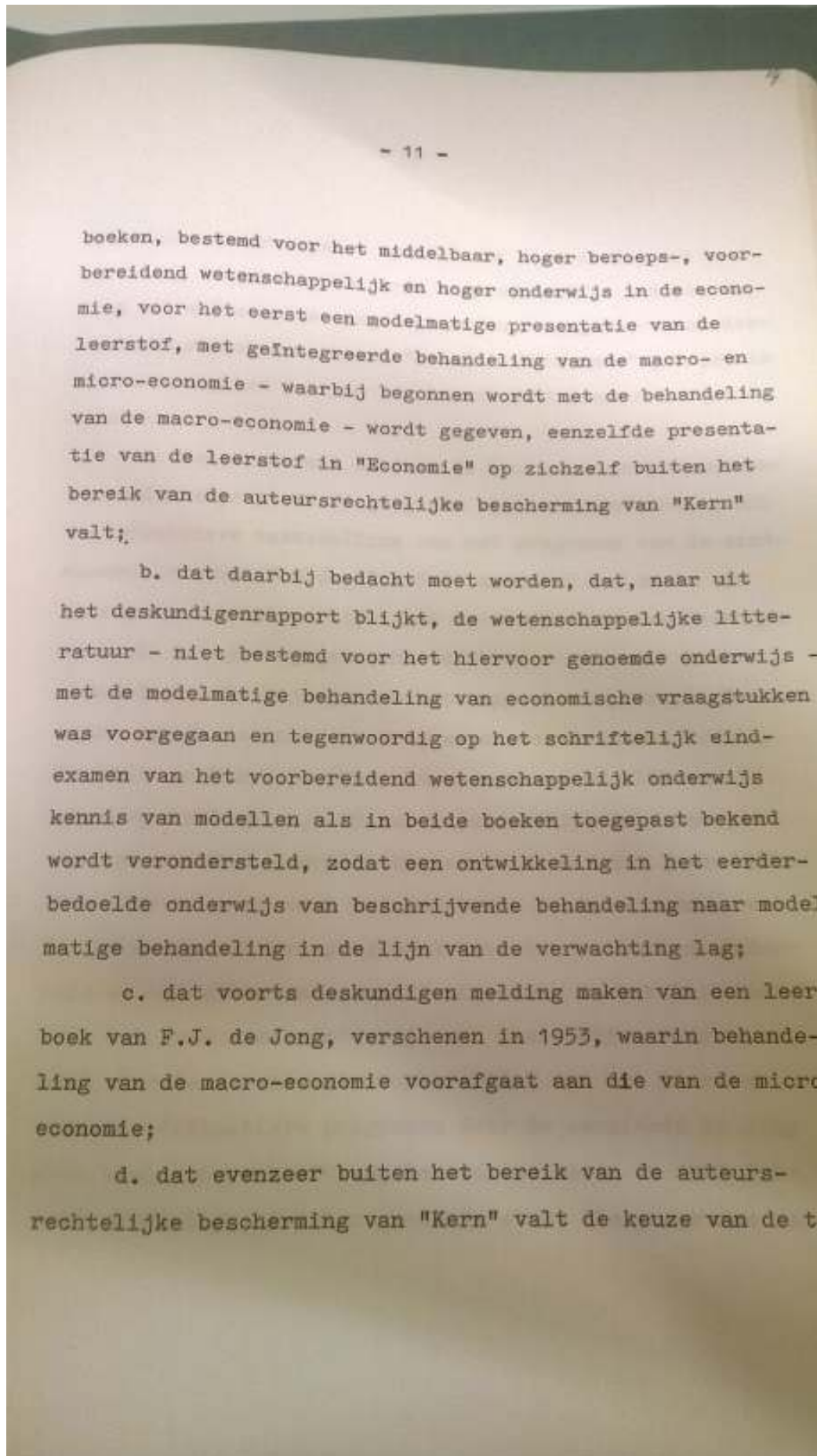

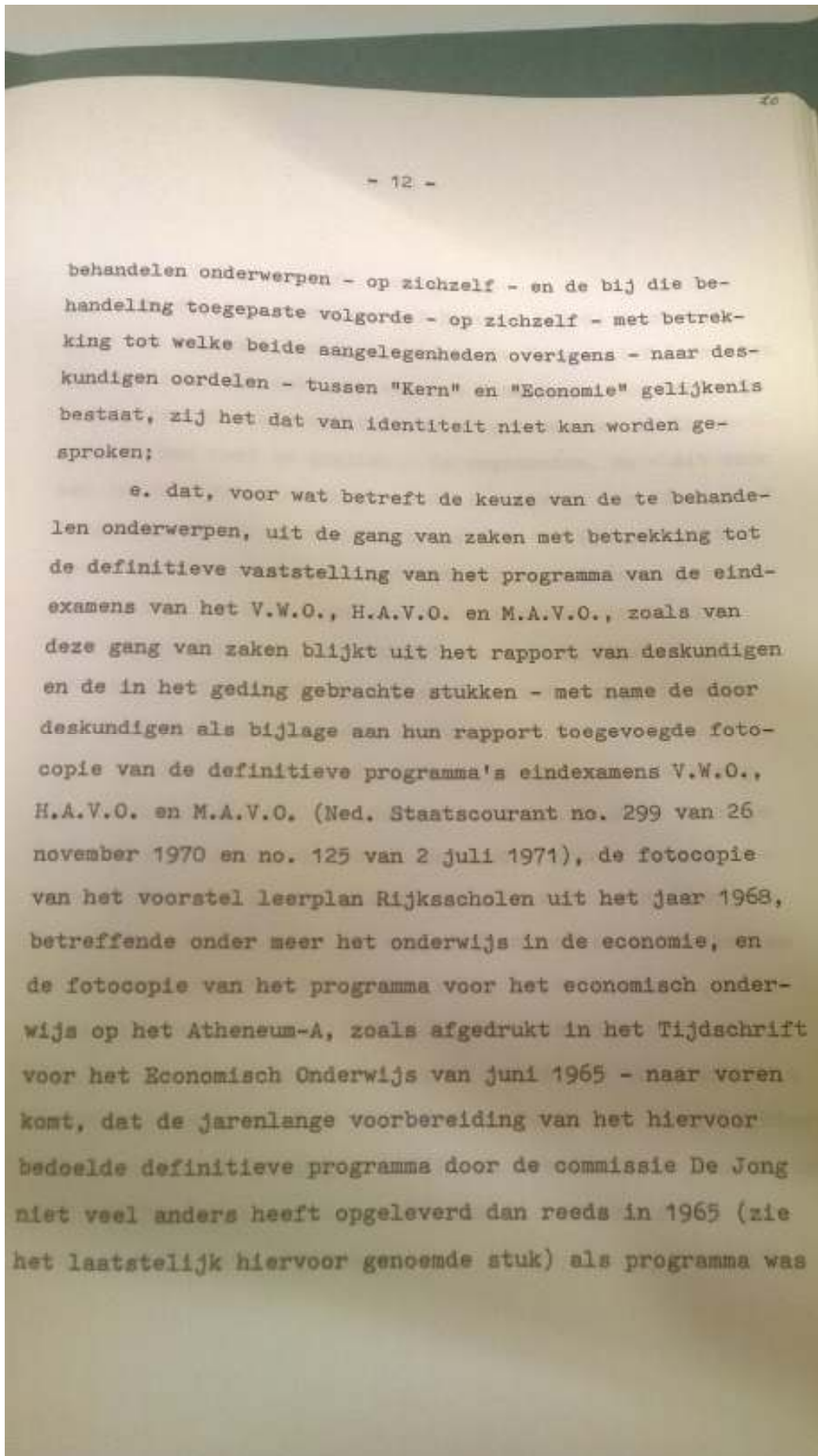

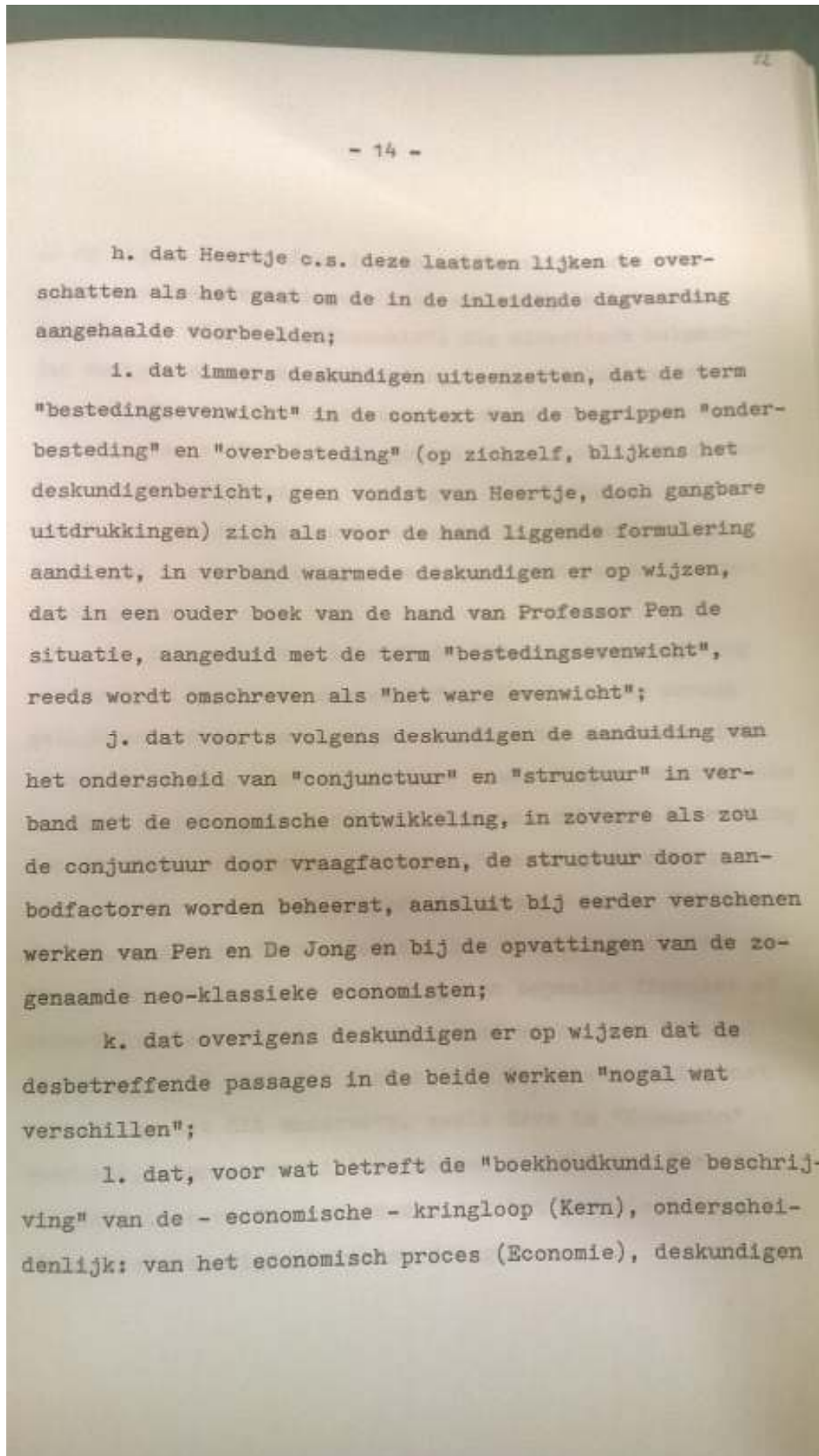

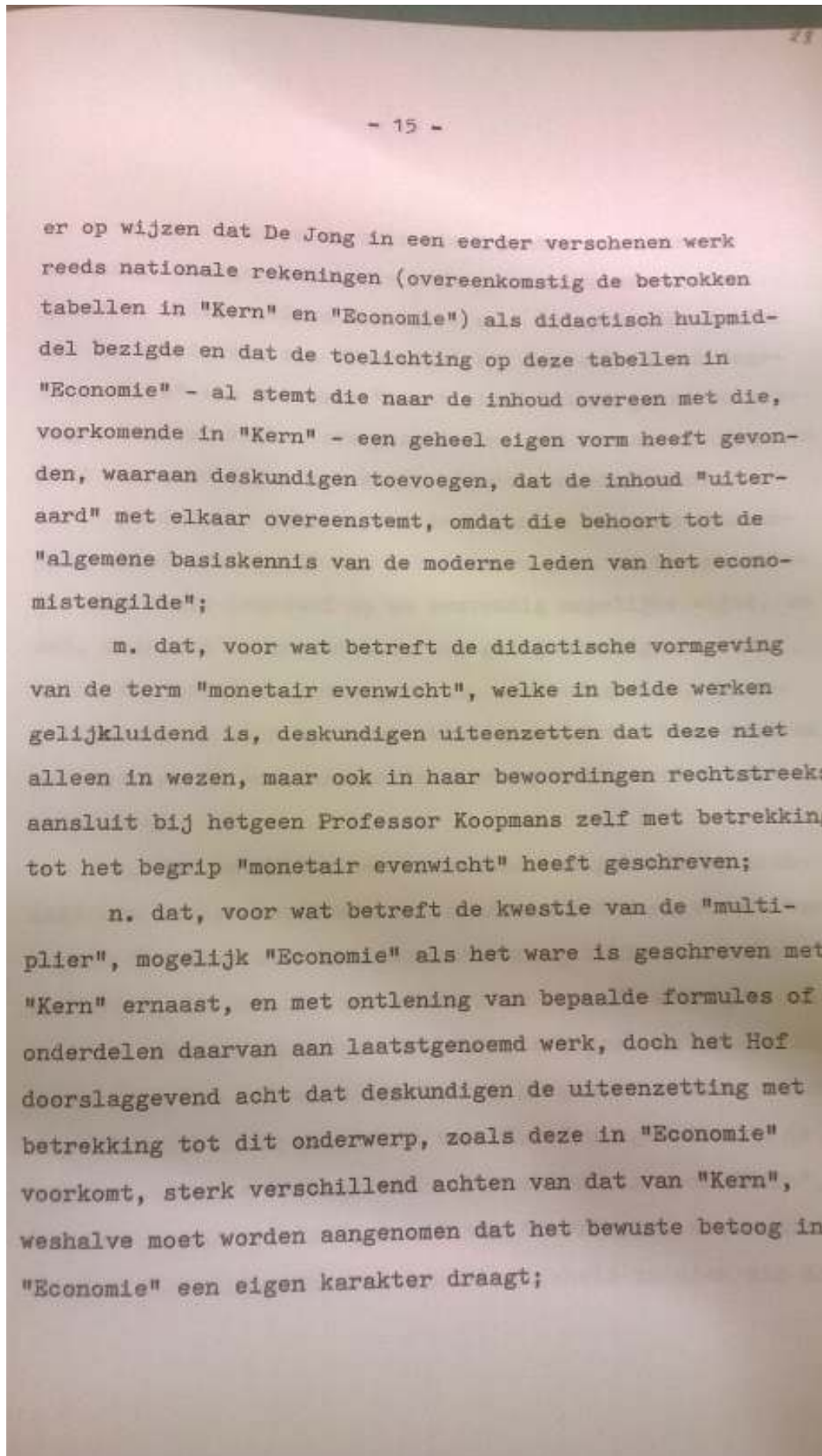
- 13 -

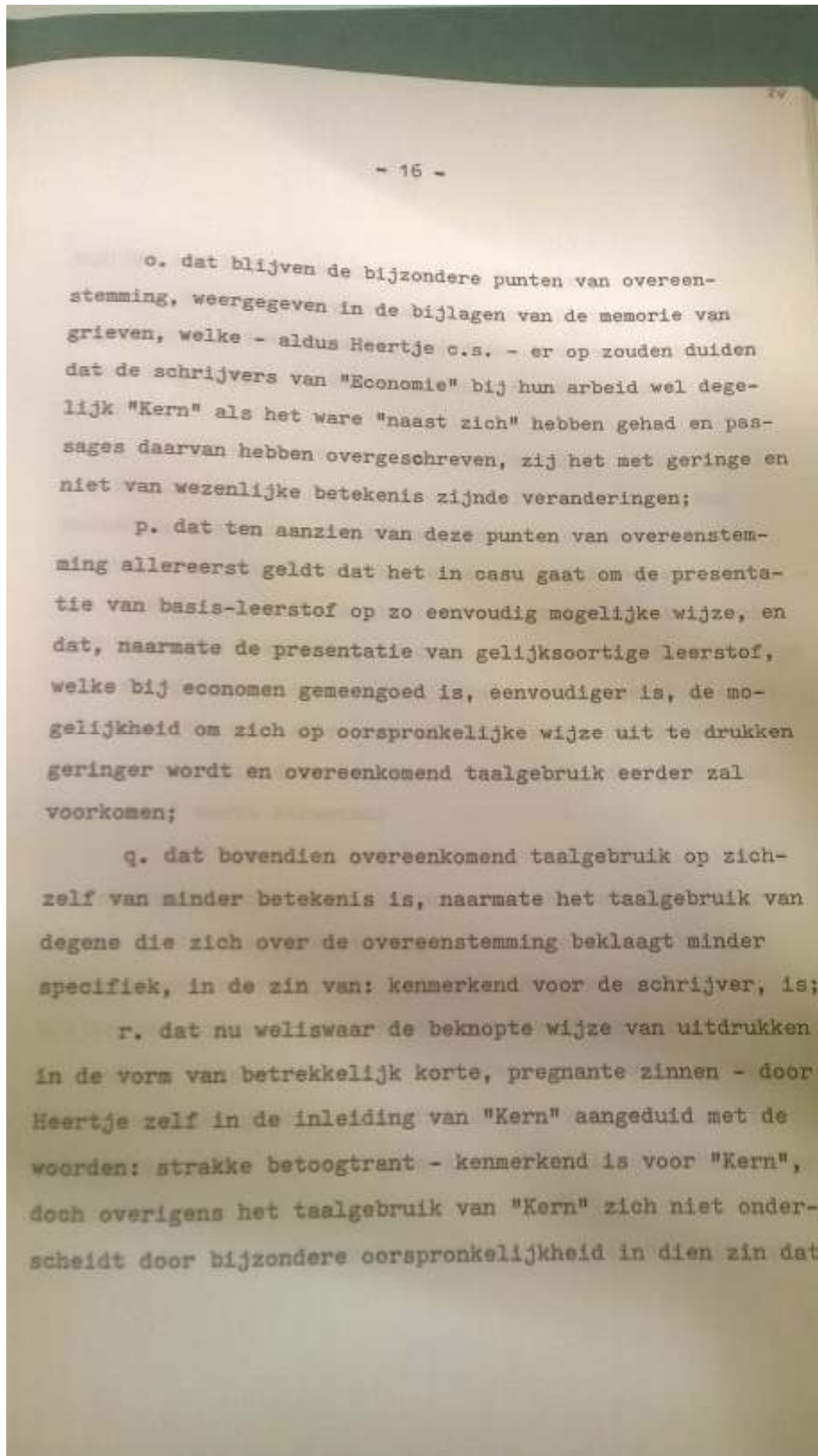
voorgesteld door gemelde commissie;

f. dat, nu vaststaat dat Heertje bij de voorbereiding van het werk van de commissie De Jong actief betrokken was en later als adviseur van het Ministerie van Onderwijs - dat tenslotte het definitieve programma voor de Rijkscholen had vast te stellen - is opgetreden, en - dit voor wat betreft de wetenschap van de schrijvers van "Economie" aangaande het te aanvaarden programma - blijkbaar grote openbaarheid is betracht met betrekking tot de respectieve voorstellen en ontwerpen van het programma, in de lijn der verwachting lag, dat "Kern" in 1967 en "Economie" van 1970 voor wat betreft de behandelde stof een grote mate van overeenstemming zouden vertonen;

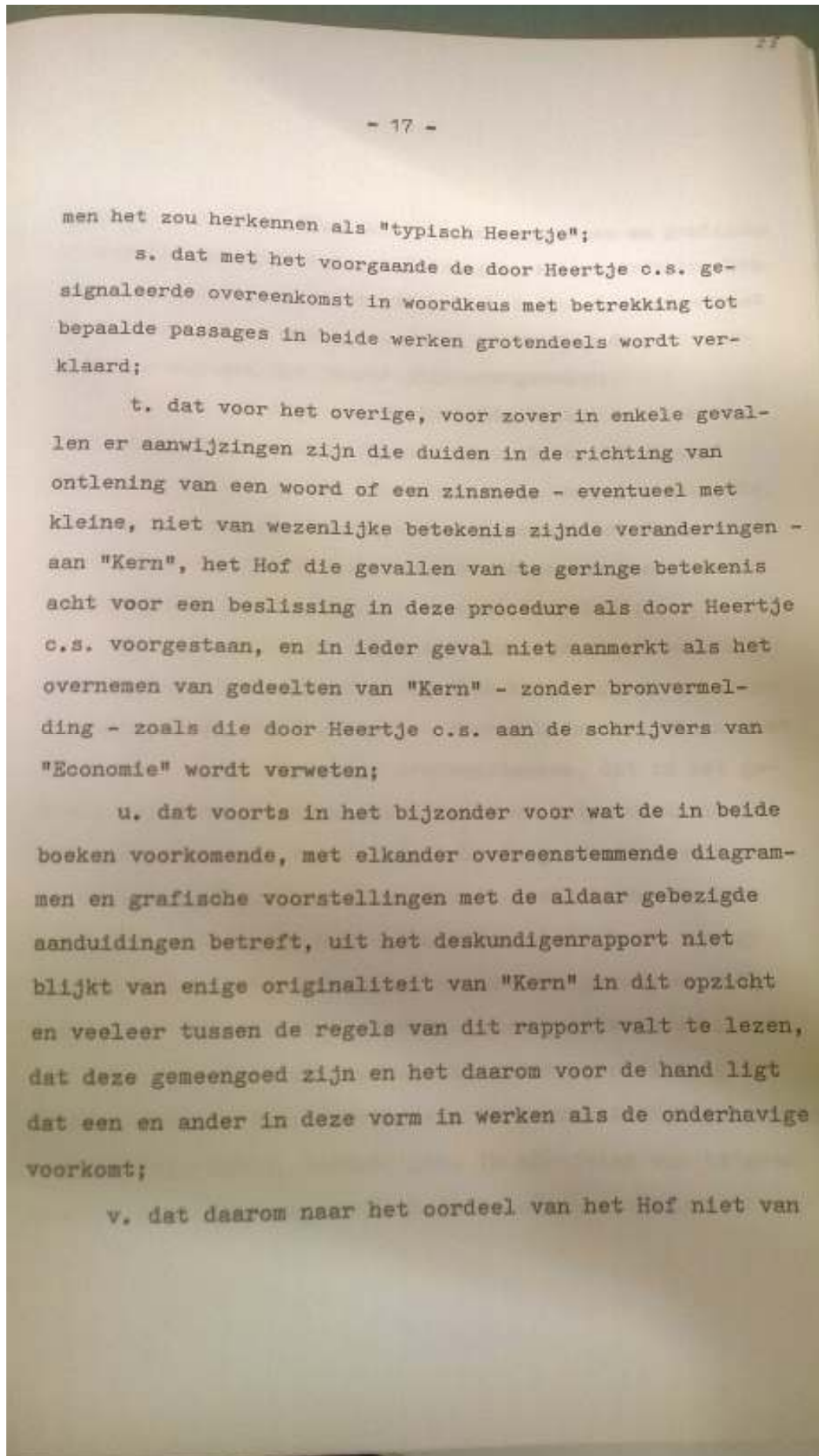
g. dat het lijkt alsof Heertje c.s. voor de vraag van de originaliteit en creativiteit van de door Heertje bij het schrijven van "Kern" verrichte arbeid vooral betekenis hechten aan de plaats die dit werk te midden van de andere met dat werk te vergelijken werken - leerboeken in de economie voor het middelbaar, hoger beroeps-, voorbereidend wetenschappelijk en hoger onderwijs - inneemt, maar het te dezen gaat niet om de relatieve originaliteit en creativiteit van het werk ten opzichte van vergelijkbare werken, maar om de originaliteit en creativiteit van de inhoud van het werk ten opzichte van de bekende stand der wetenschap in het algemeen;

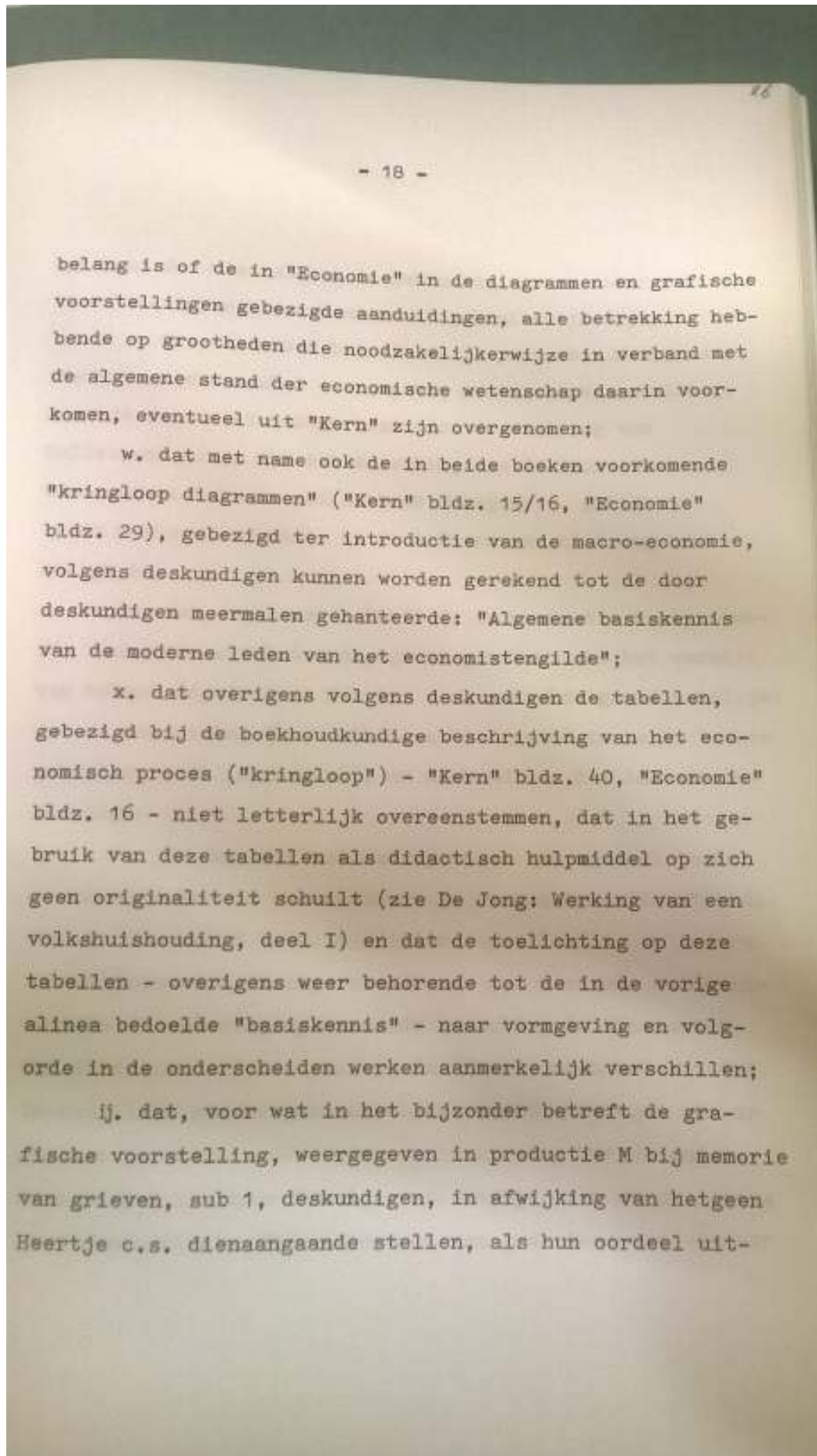

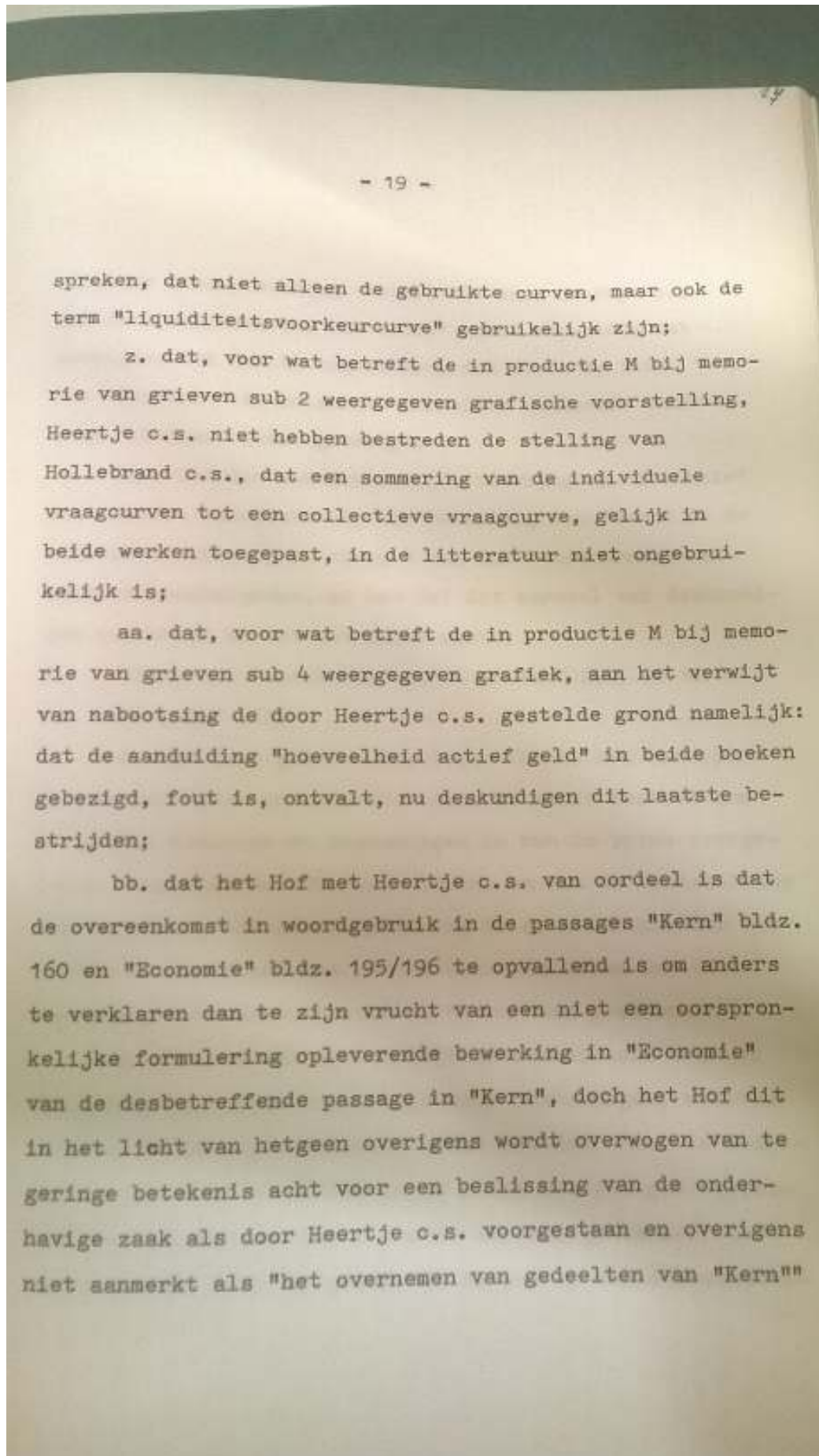

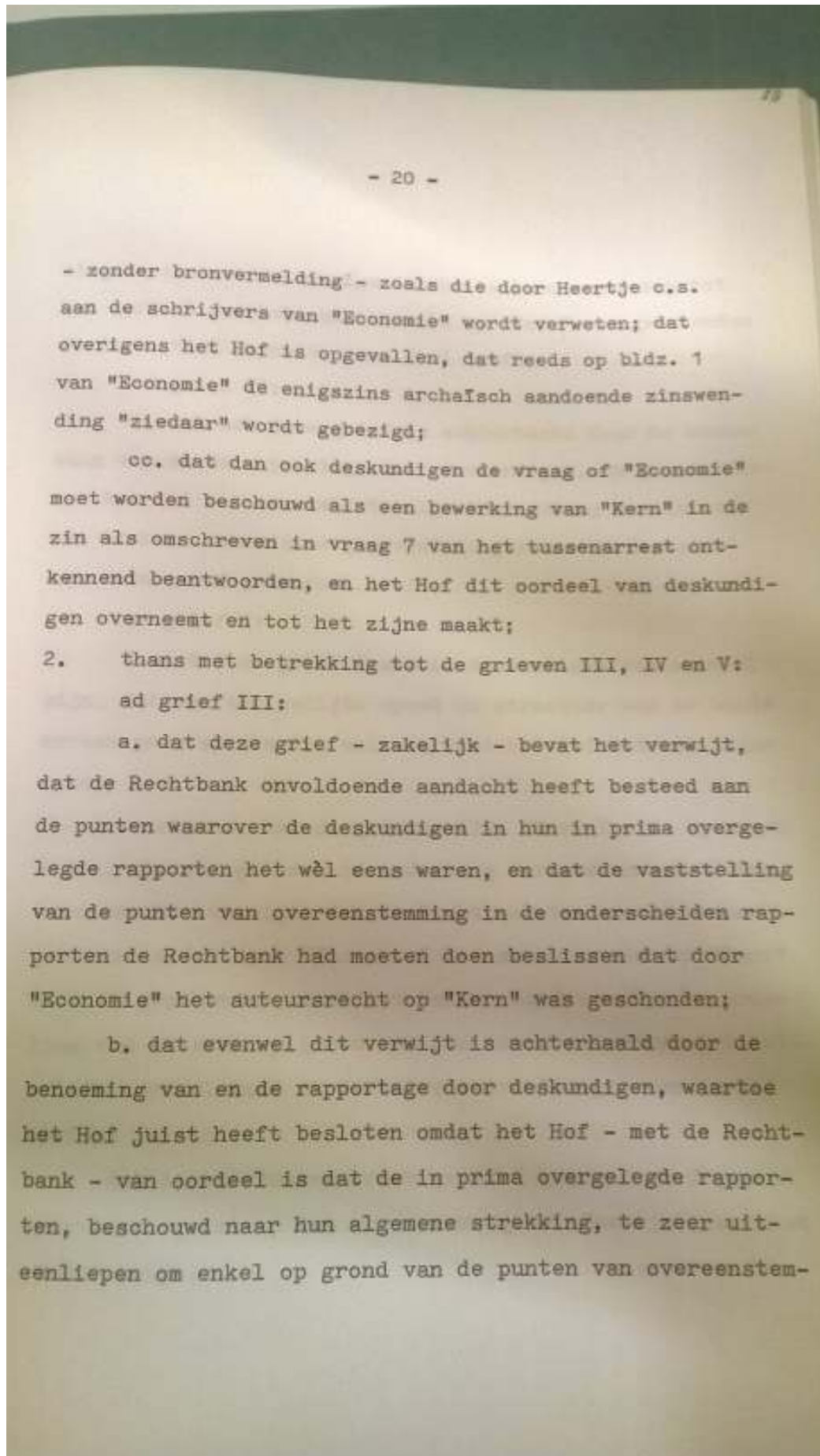

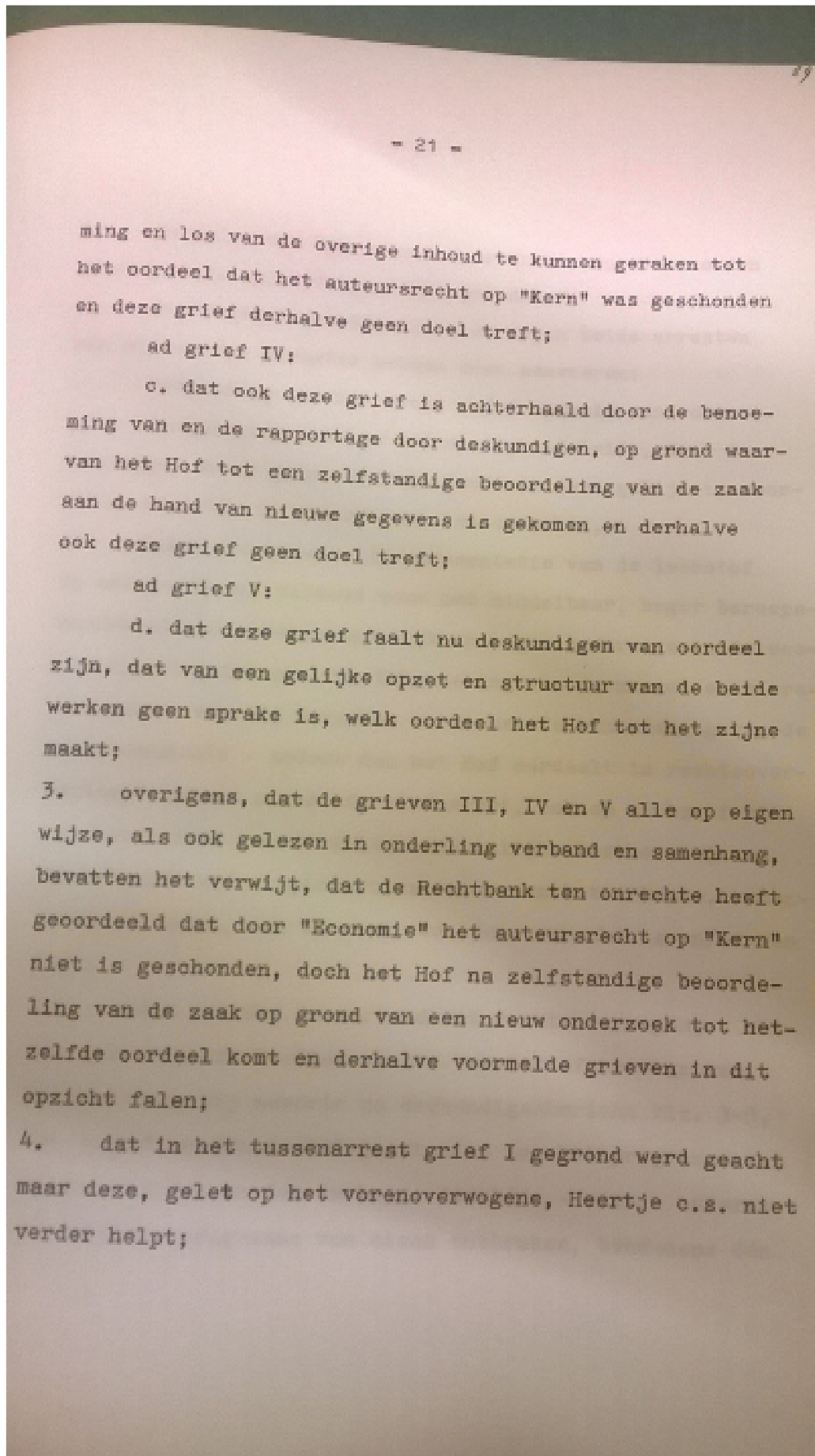

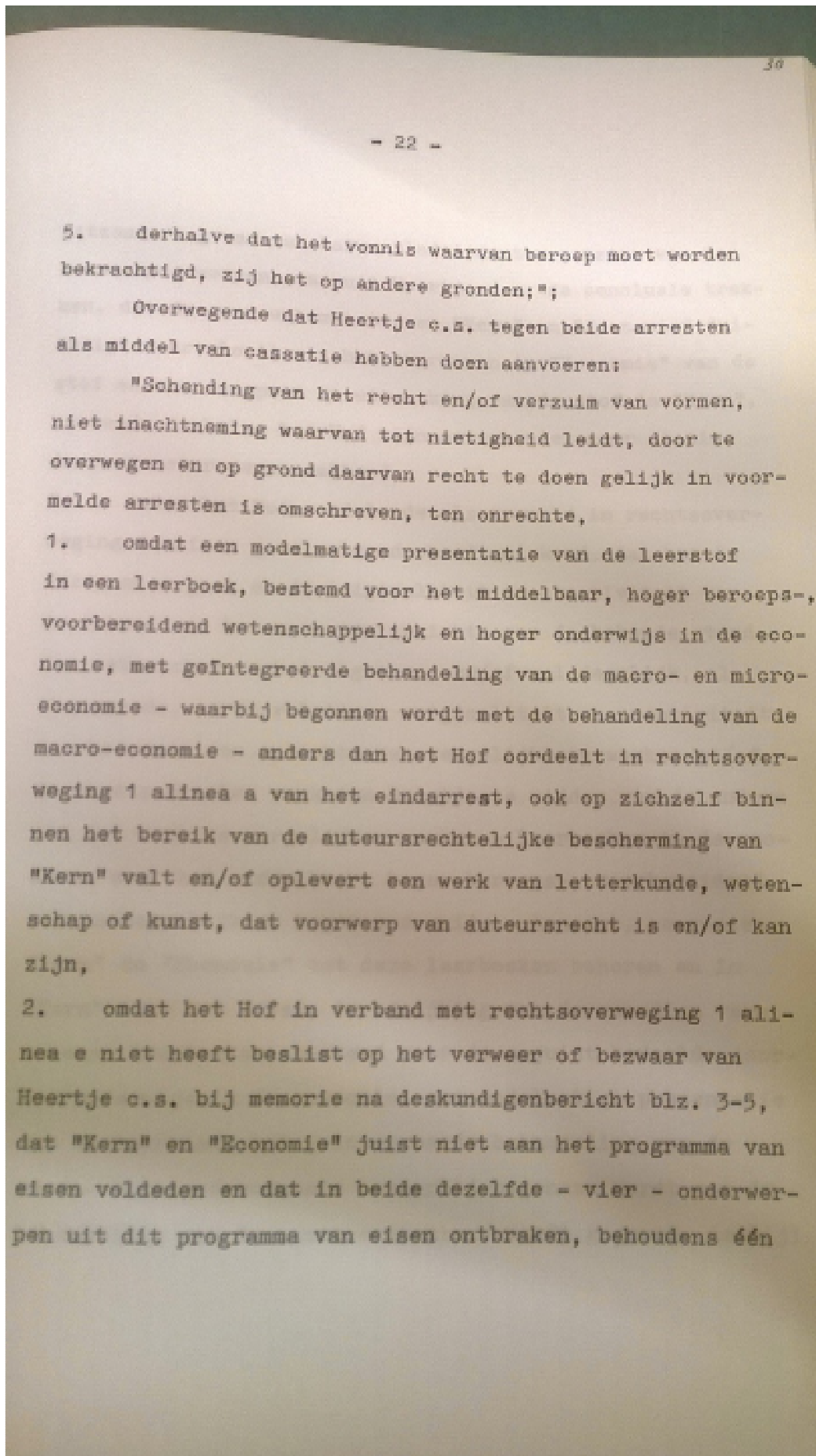

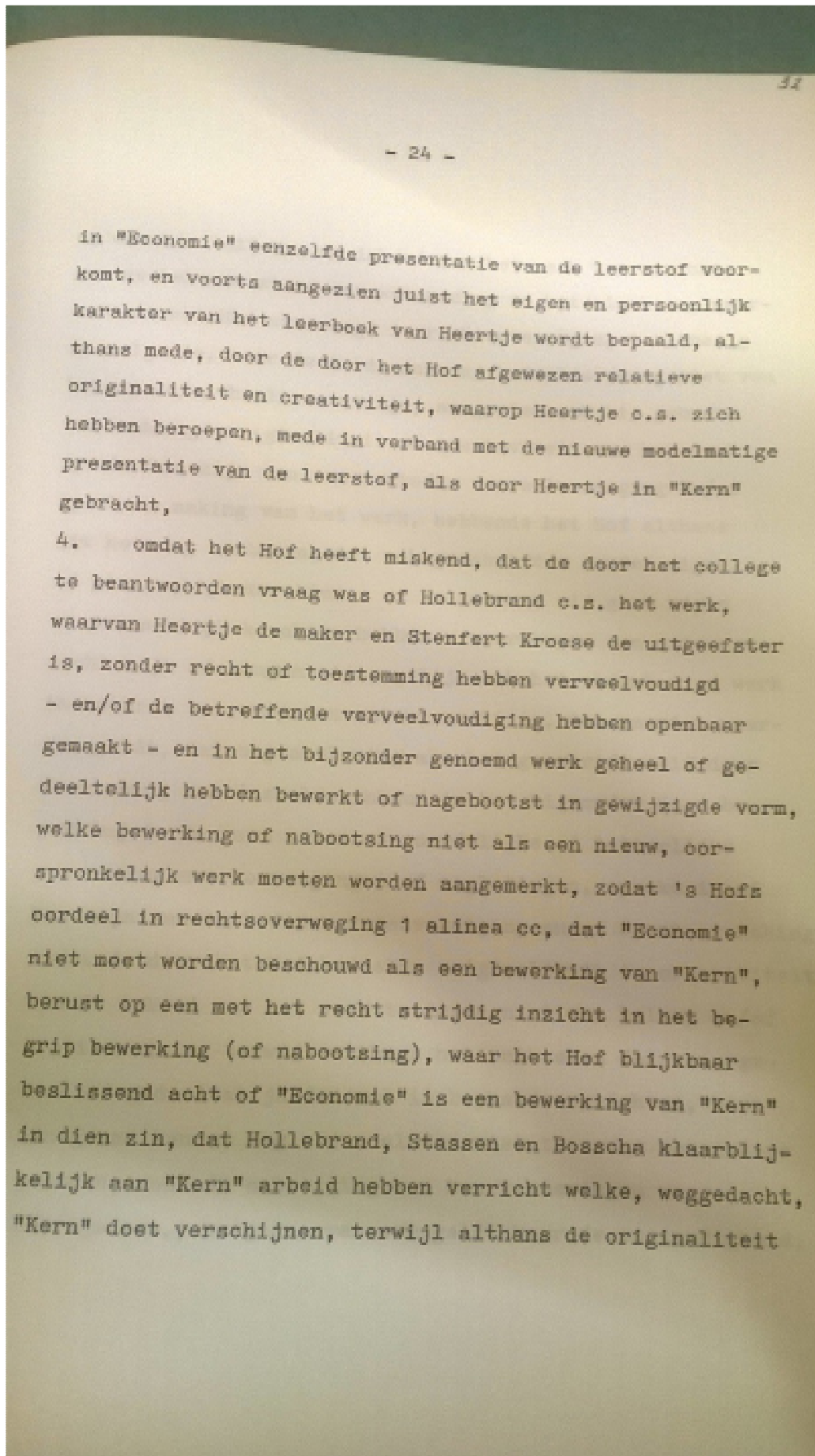

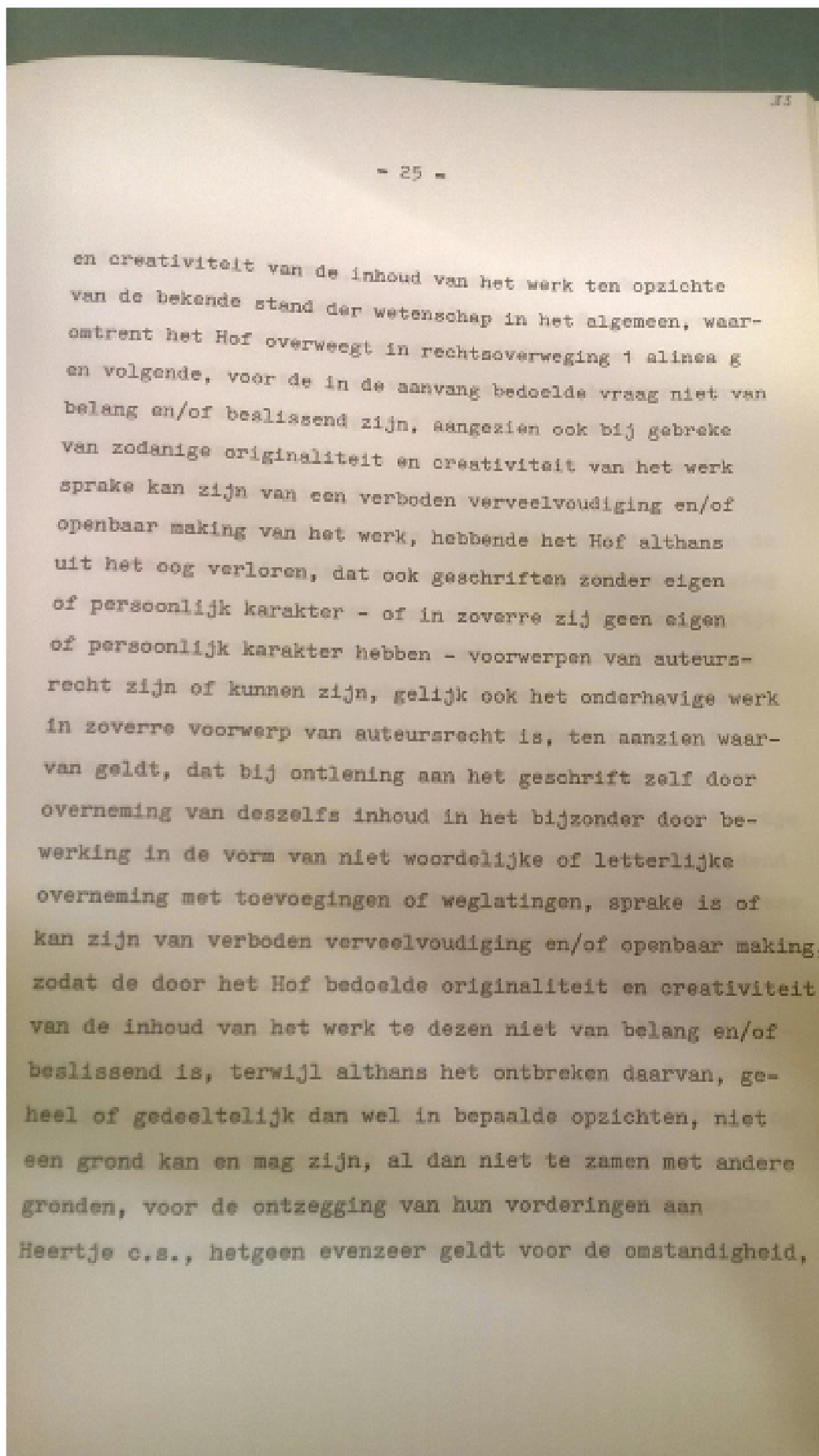
- 23 -

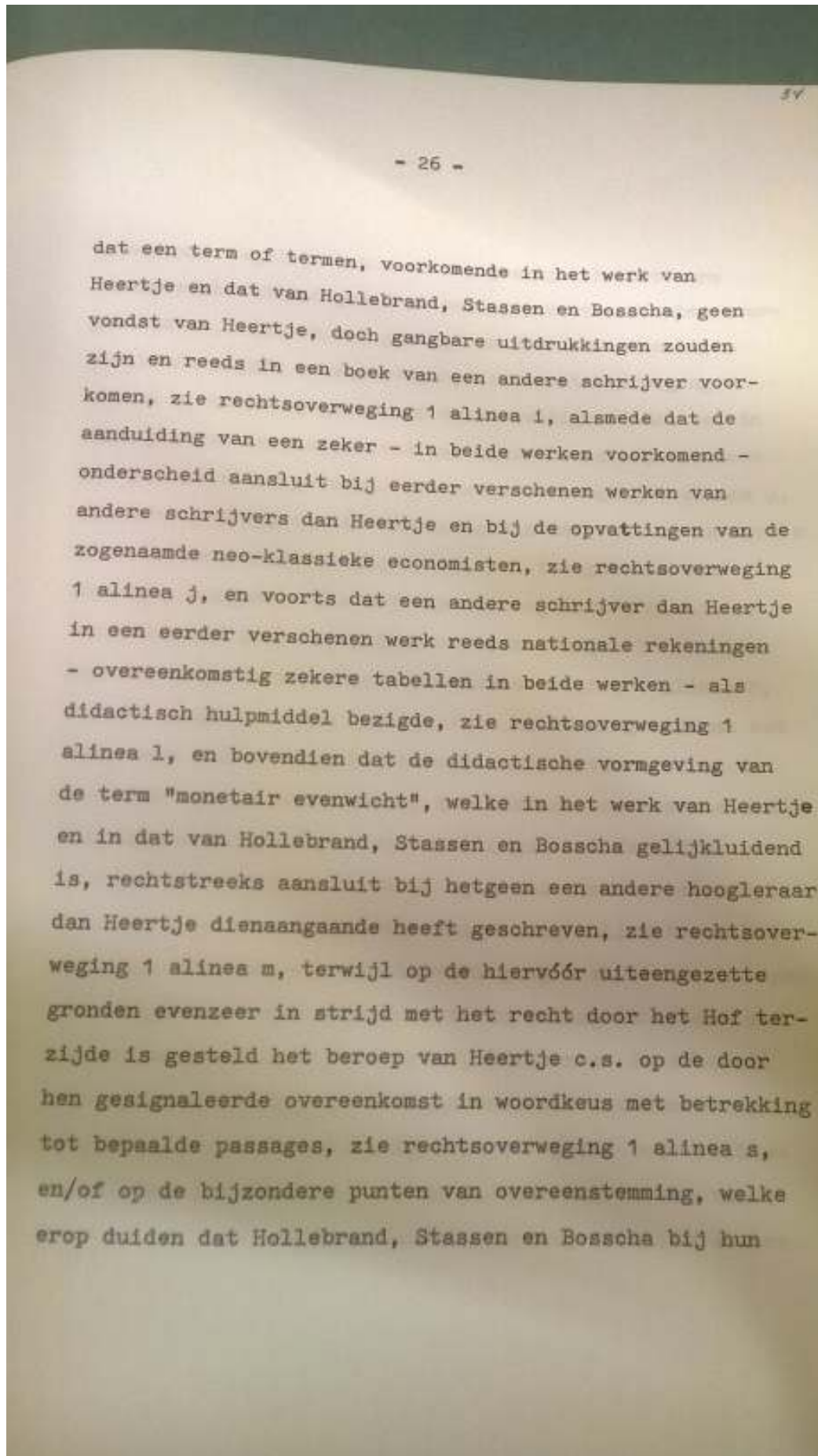
uitzondering van een halve bladzijde ten aanzien van de keuze-onderwerpen, waaruit Heertje c.s. de conclusie trekken, dat de overeenkomst tussen "Kern" en "Economie" duidelijk voortvloeit uit het overnemen in "Economie" van de stof en van de opzet en uitwerking van de stof in "Kern", hebbende derhalve het Hof zijn arrest niet naar de eisen der wet met redenen omkleed,

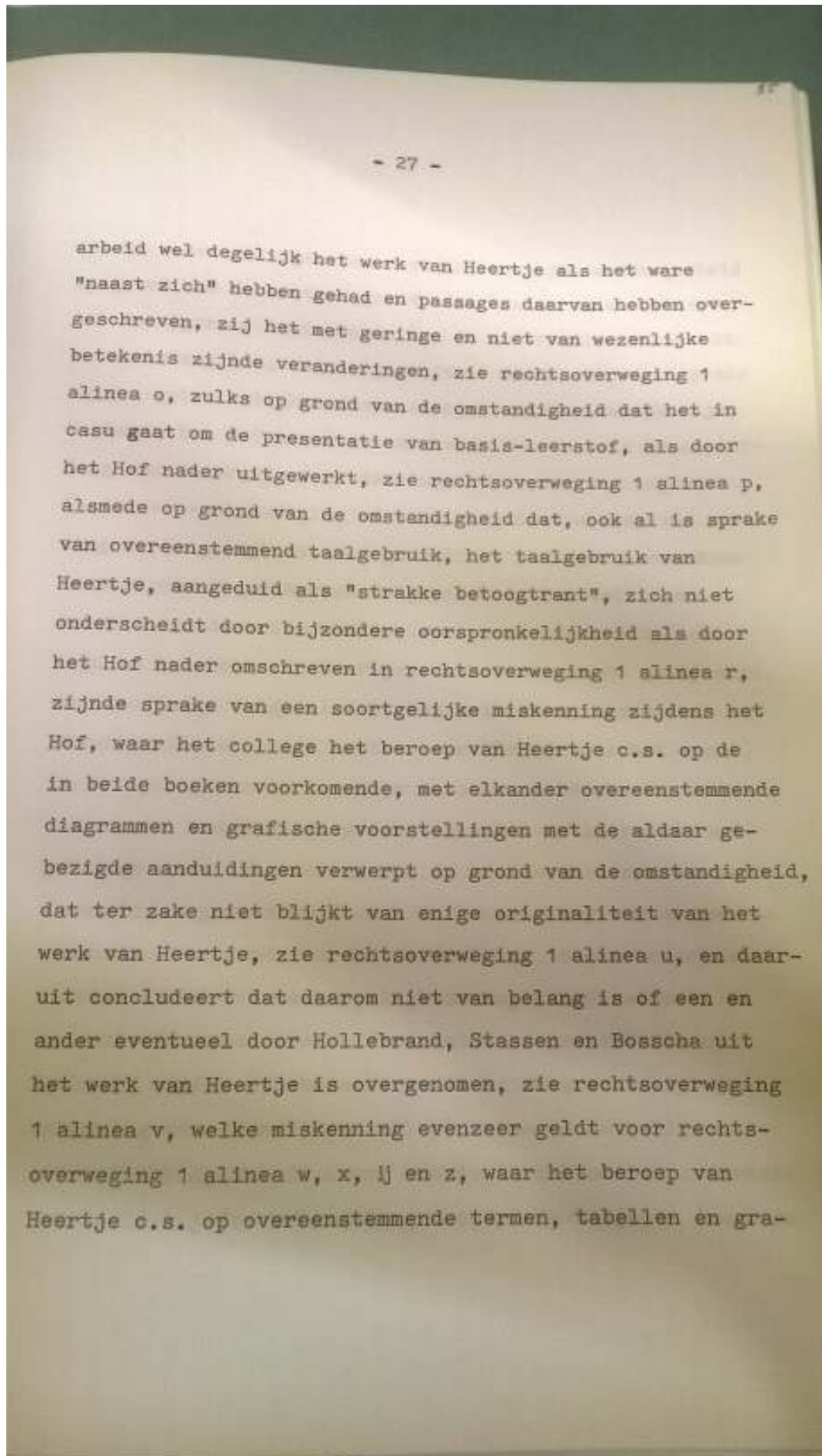
3. omdat het Hof oordelende als vermeld in rechtsoverweging 1 alinea g en volgende heeft miskend, dat het te dezen niet gaat om de originaliteit en creativiteit van de inhoud van het werk ten opzichte van de bekende stand der wetenschap in het algemeen, en/of wel degelijk, althans mede, om de relatieve originaliteit en creativiteit van het werk ten opzichte van vergelijkbare werken en/of de plaats die het werk van Heertje te midden van de andere met dat werk te vergelijken werken - leerboeken in de economie voor het middelbaar, hoger beroeps-, voorbereidend wetenschappelijk en hoger onderwijs - inneemt, aangezien "Kern" en "Economie" tot deze leerboeken behoren en in "Kern" voor het eerst, in afwijking van de voordien verschenen leerboeken, bestemd voor de zojuist bedoelde soorten onderwijs in de economie, een modelmatige presentatie van de leerstof, met geïntegreerde behandeling van de macro- en micro-economie - waarbij begonnen wordt met de behandeling van de macro-economie - wordt gegeven, terwijl

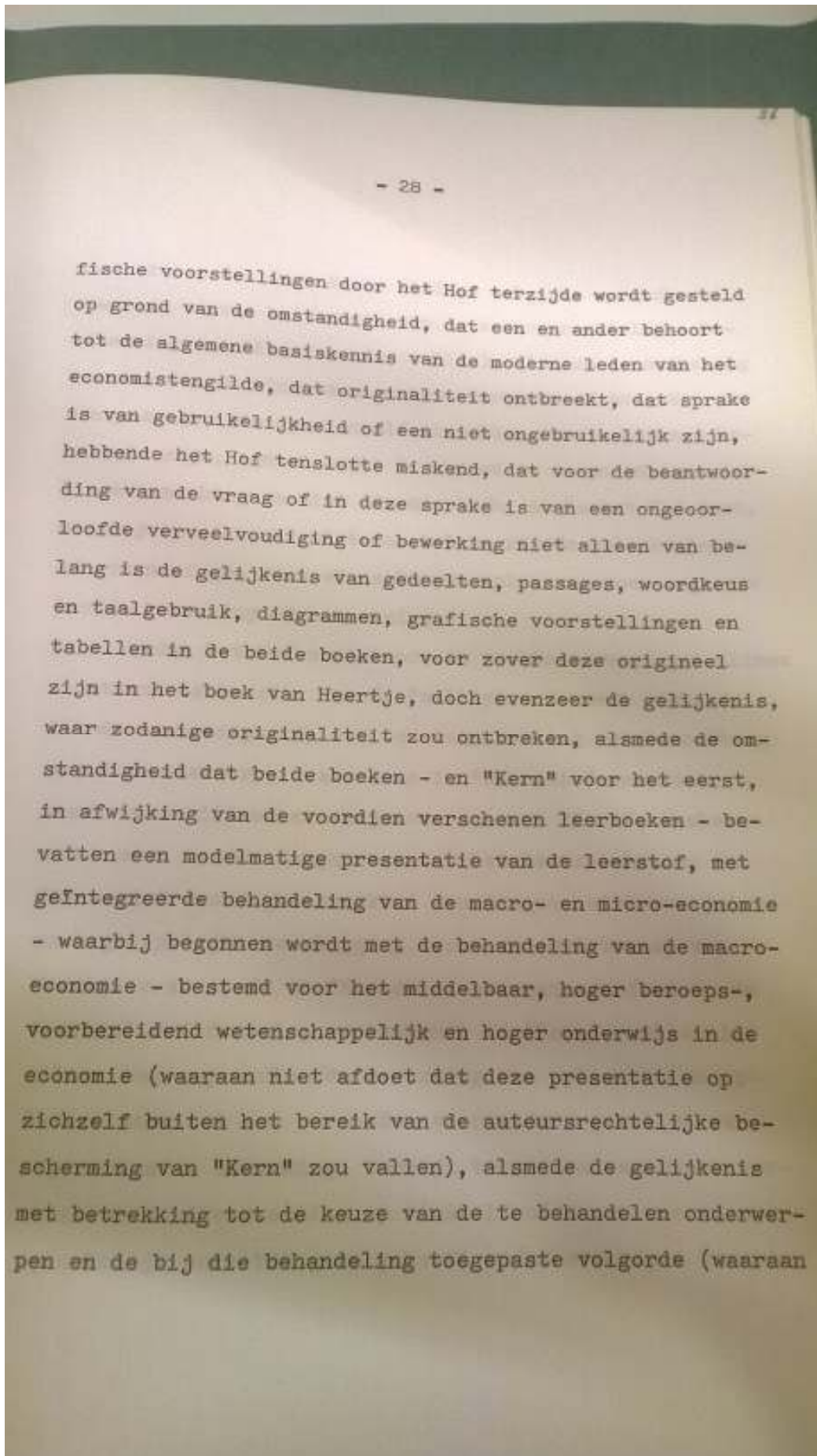

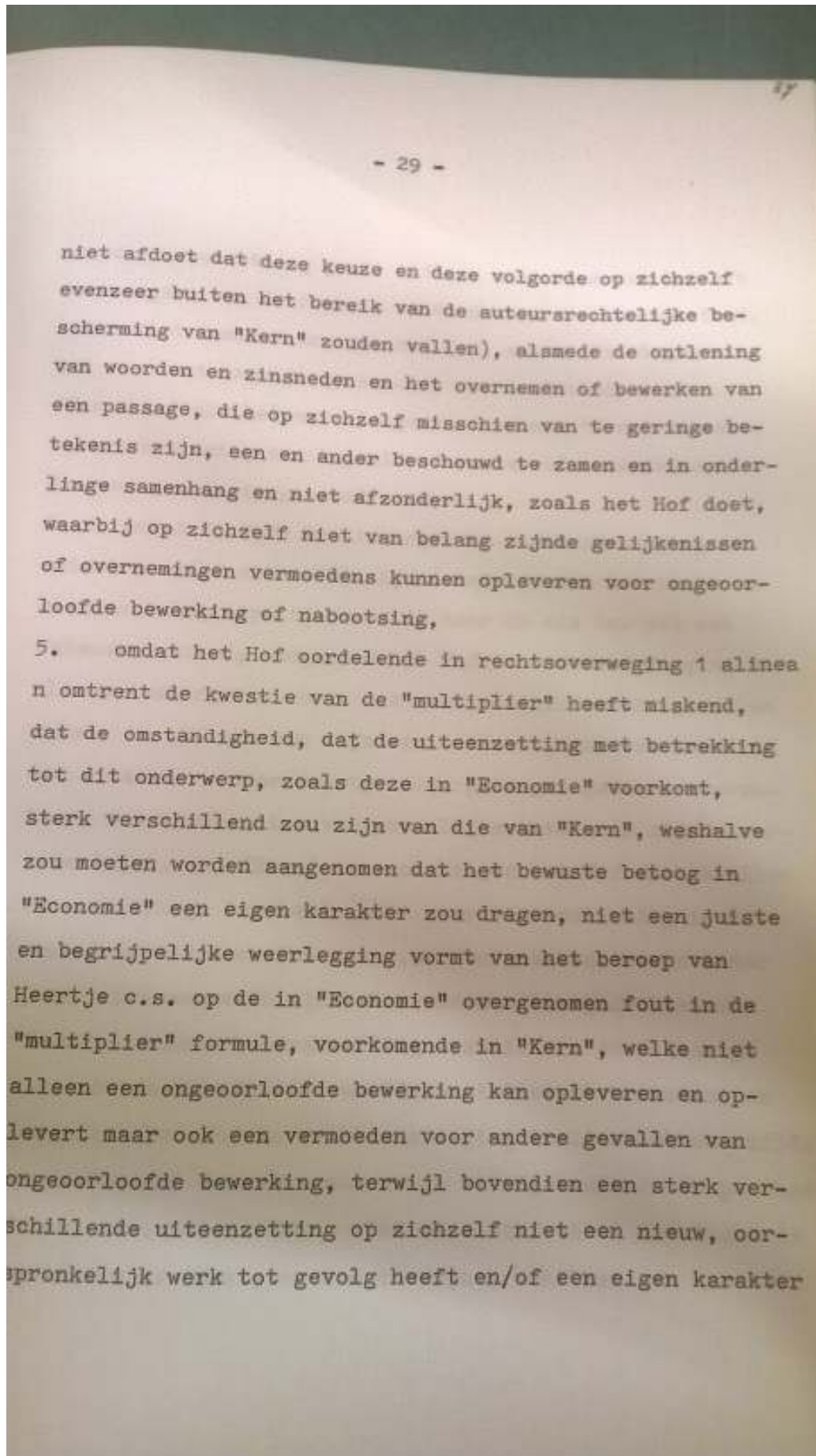

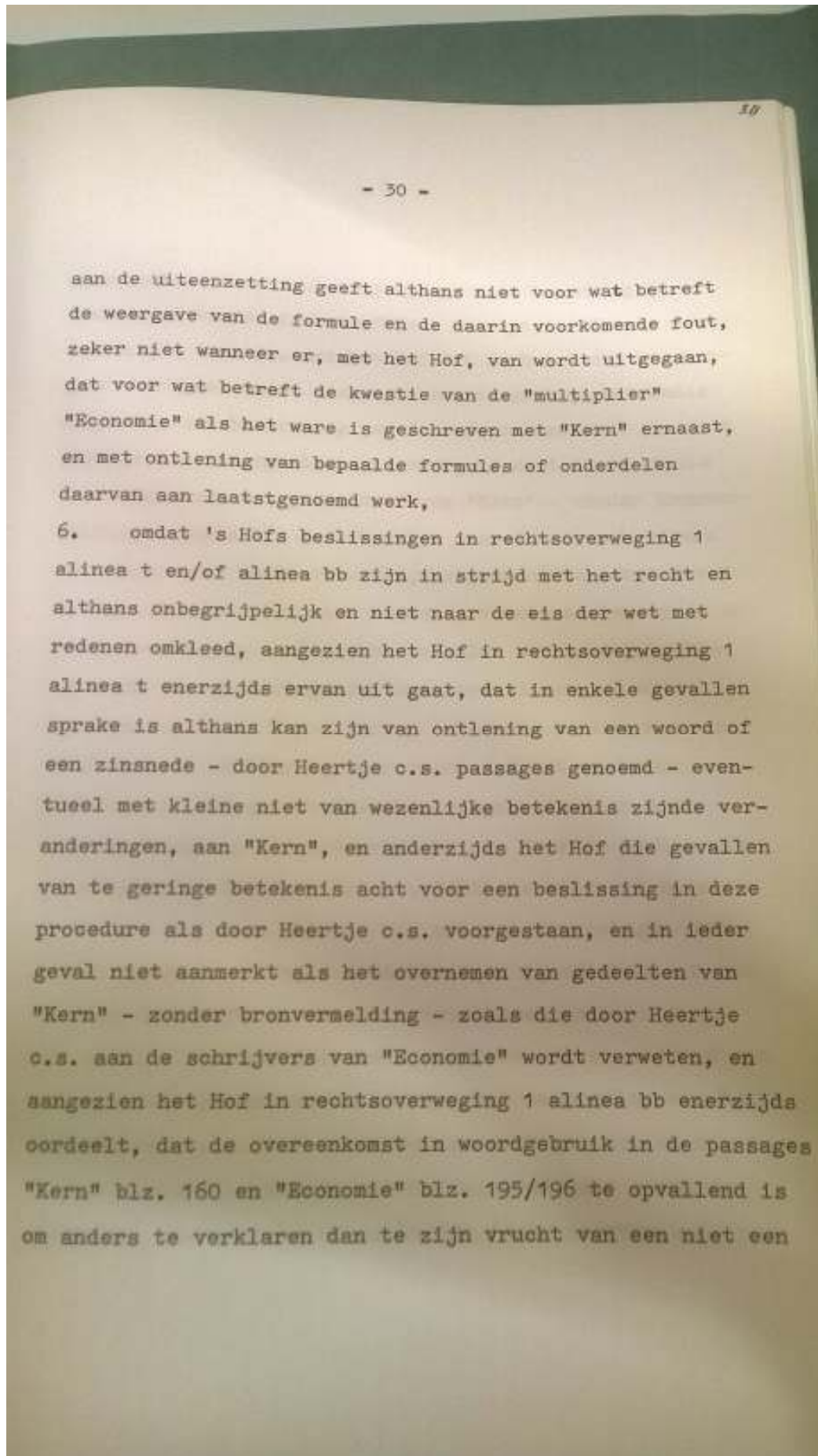

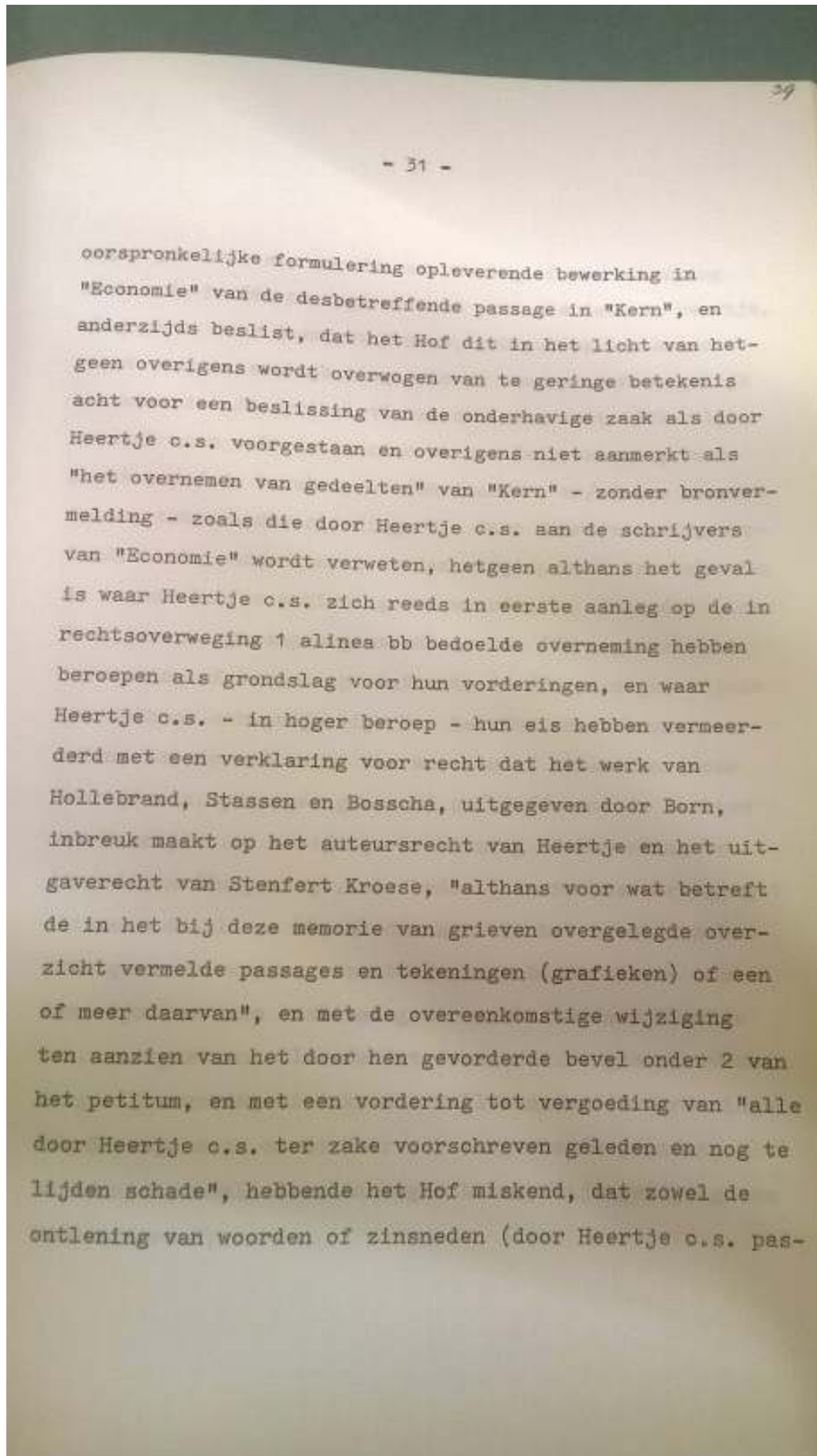

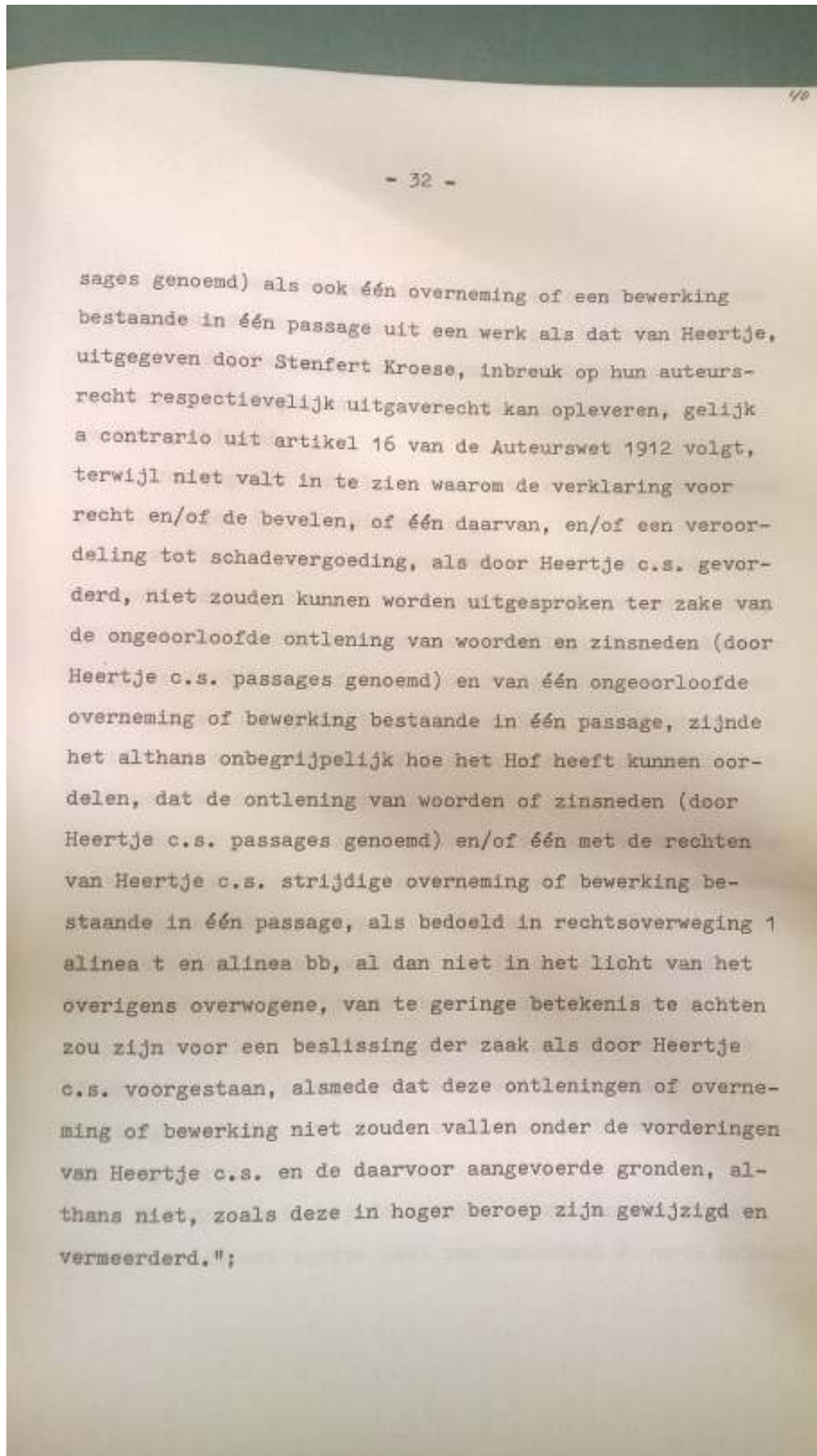

sages genoemd) als ook één overneming of een bewerking bestaande in één passage uit een werk als dat van Heertje, uitgegeven door Stenfert Kroese, inbreuk op hun auteursrecht respectievelijk uitgaverecht kan opleveren, gelijk a contrario uit artikel 16 van de Auteurswet 1912 volgt, terwijl niet valt in te zien waarom de verklaring voor recht en/of de bevelen, of één daarvan, en/of een veroordeling tot schadevergoeding, als door Heertje c.s. gevorderd, niet zouden kunnen worden uitgesproken ter zake van de ongeoorloofde ontlening van woorden en zinsneden (door Heertje c.s. passages genoemd) en van één ongeoorloofde overneming of bewerking bestaande in één passage, zijnde het althans onbegrijpelijk hoe het Hof heeft kunnen oordelen, dat de ontlening van woorden of zinsneden (door Heertje c.s. passages genoemd) en/of één met de rechten van Heertje c.s. strijdige overneming of bewerking bestaande in één passage, als bedoeld in rechtsoverweging 1 alinea t en alinea bb, al dan niet in het licht van het overigens overwogene, van te geringe betekenis te achten zou zijn voor een beslissing der zaak als door Heertje c.s. voorgestaan, alsmede dat deze ontleningen of overneming of bewerking niet zouden vallen onder de vorderingen van Heertje c.s. en de daarvoor aangevoerde gronden, althans niet, zoals deze in hoger beroep zijn gewijzigd en vermeerderd.";

- 33 -

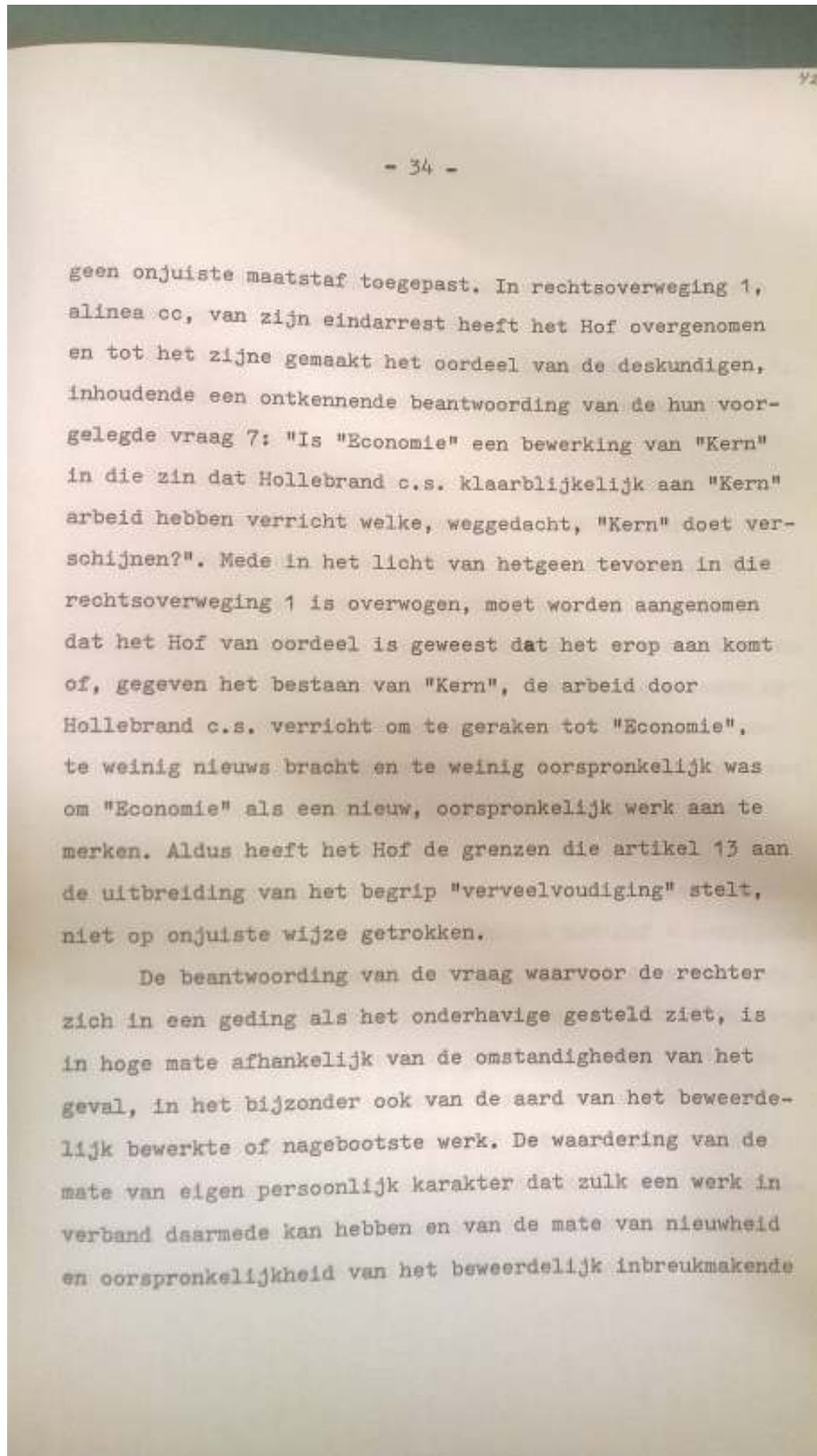
Overwegende omtrent dit middel allereerst, dat geen zijner onderdelen een klacht bevat tegen 's Hofs tussenarrest, zodat Heertje c.s. in hun cassatieberoep voor zover gericht tegen dat arrest, niet-ontvankelijk moeten worden verklaard;

Overwegende vervolgens omtrent het beroep voor zover gericht tegen 's Hofs eindarrest:

Artikel 13 van de Auteurswet bepaalt dat onder de verveelvoudiging van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst mede wordt verstaan de vertaling, de muziekschikking, de verfilming of toneelbewerking en in het algemeen iedere geheel of gedeeltelijke bewerking of nabootsing in gewijzigde vorm, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt.

In een geval als het onderhavige had de rechter derhalve, zoals onderdeel 4 van het middel met juistheid stelt, de vraag te beantwoorden of Hollebrand c.s. als auteurs, onderscheidenlijk uitgeefster van "Economie", het werk "Kern", waarvan Heertje de maker en Stenfert Kroese de uitgeefster zijn, geheel of gedeeltelijk hebben bewerkt of nagebootst in gewijzigde vorm, welke bewerking of nabootsing niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt.

Het Hof heeft bij de beantwoording van die vraag, anders dan in het eerste deel van onderdeel 4 wordt betoogd,

- 35 -

werk zal veelal van feitelijke aard zijn en zich aan een beoordeling in cassatie onttrekken.

In dit licht bezien kunnen de in de onderdelen 1, 2, 3, 4 (slot) en 5 van het middel vervatte klachten niet tot cassatie leiden.

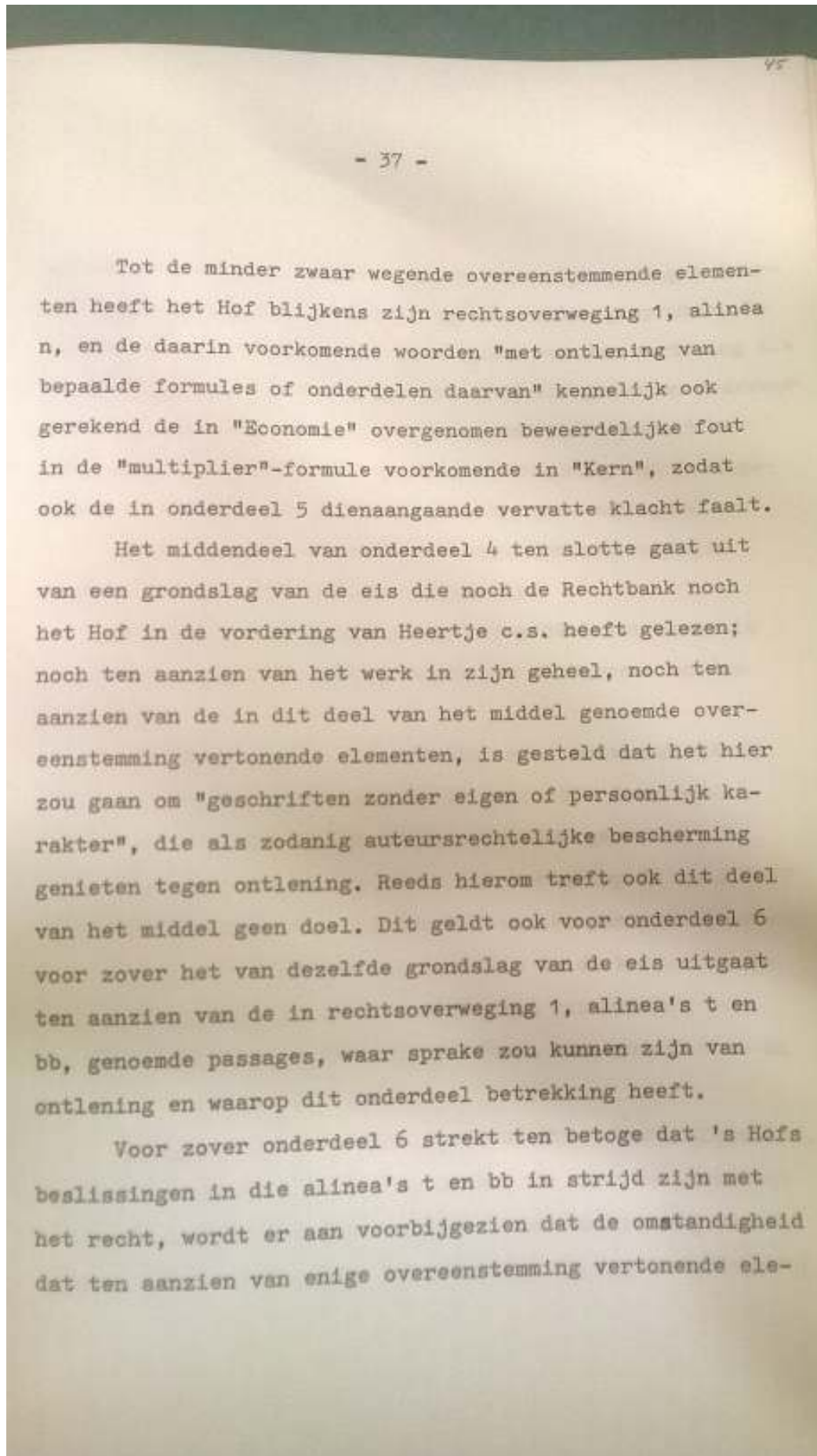
Onderdeel 1 verliest uit het oog dat, ook al is denkbaar dat een bepaalde presentatie van de leerstof in een leerboek in bepaalde gevallen binnen het bereik van auteursrechtelijke bescherming valt, het Hof in rechtsoverweging 1, alinea a, ten aanzien van de presentatie van de leerstof in "Kern" tot een ander oordeel is gekomen op grond van de aard van het onderhavige werk en van de onvoldoende mate van eigen persoonlijk karakter dier presentatie, afgeleid uit de feitelijke vaststellingen in de rechtsoverweging 1, alinea's b en c.

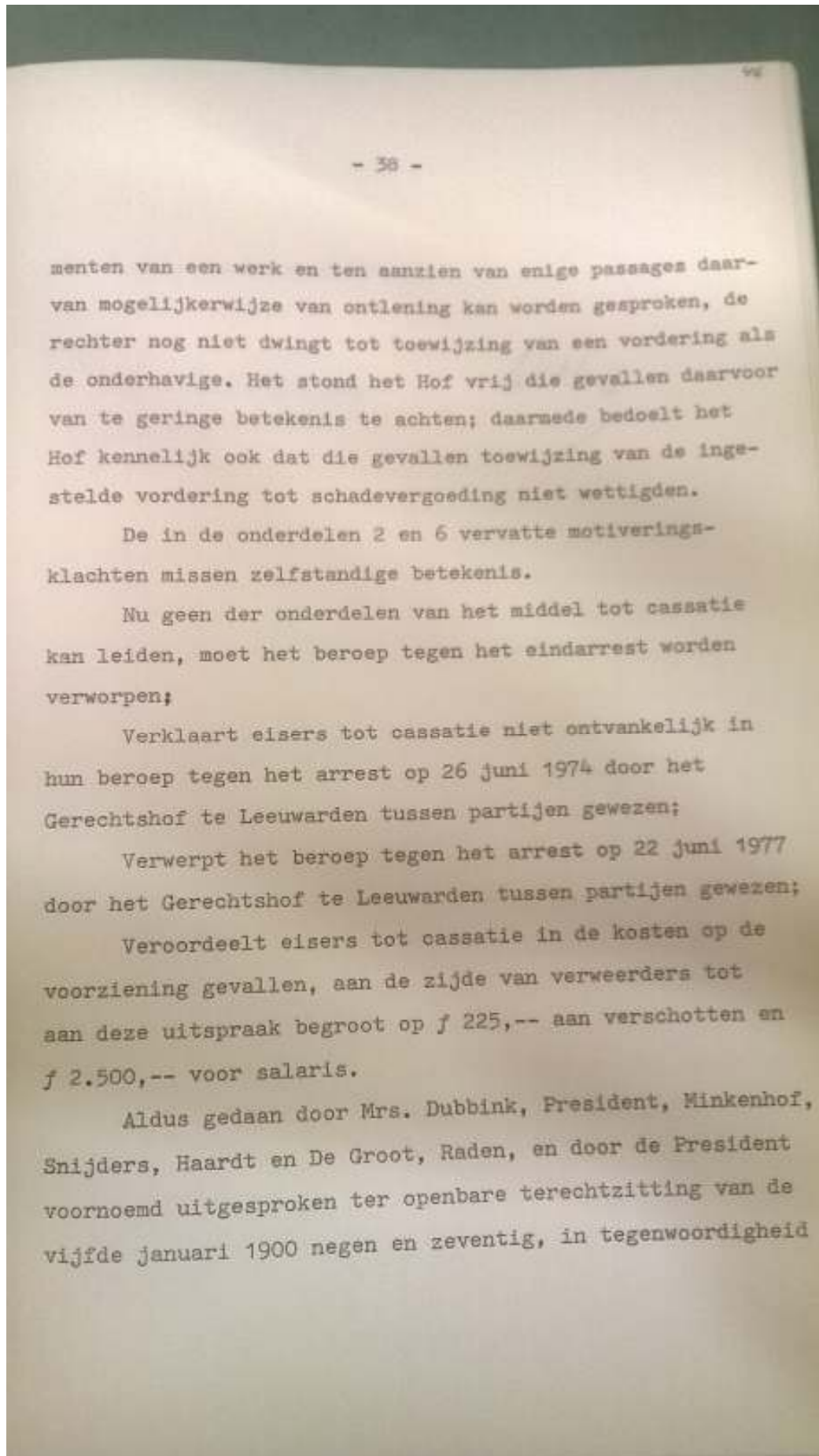
Hetzelfde geldt ten aanzien van de keuze der behandelde onderwerpen, ten aanzien waarvan het Hof - overigens de gelijkenis in rechtsoverweging 1, alinea d, erkennende - bij zijn oordeel dat deze keuze eveneens in het onderhavige geval buiten de auteursrechtelijke bescherming valt, terecht in het bijzonder aandacht heeft geschonken aan de wél behandelde onderwerpen en niet tot een ander oordeel behoefde te komen door de gelijkenis van de niet behandelde, ofschoon wél in het programma van eisen voorkomende onderwerpen. Ook onderdeel 2 faalt derhalve.

- 36 -

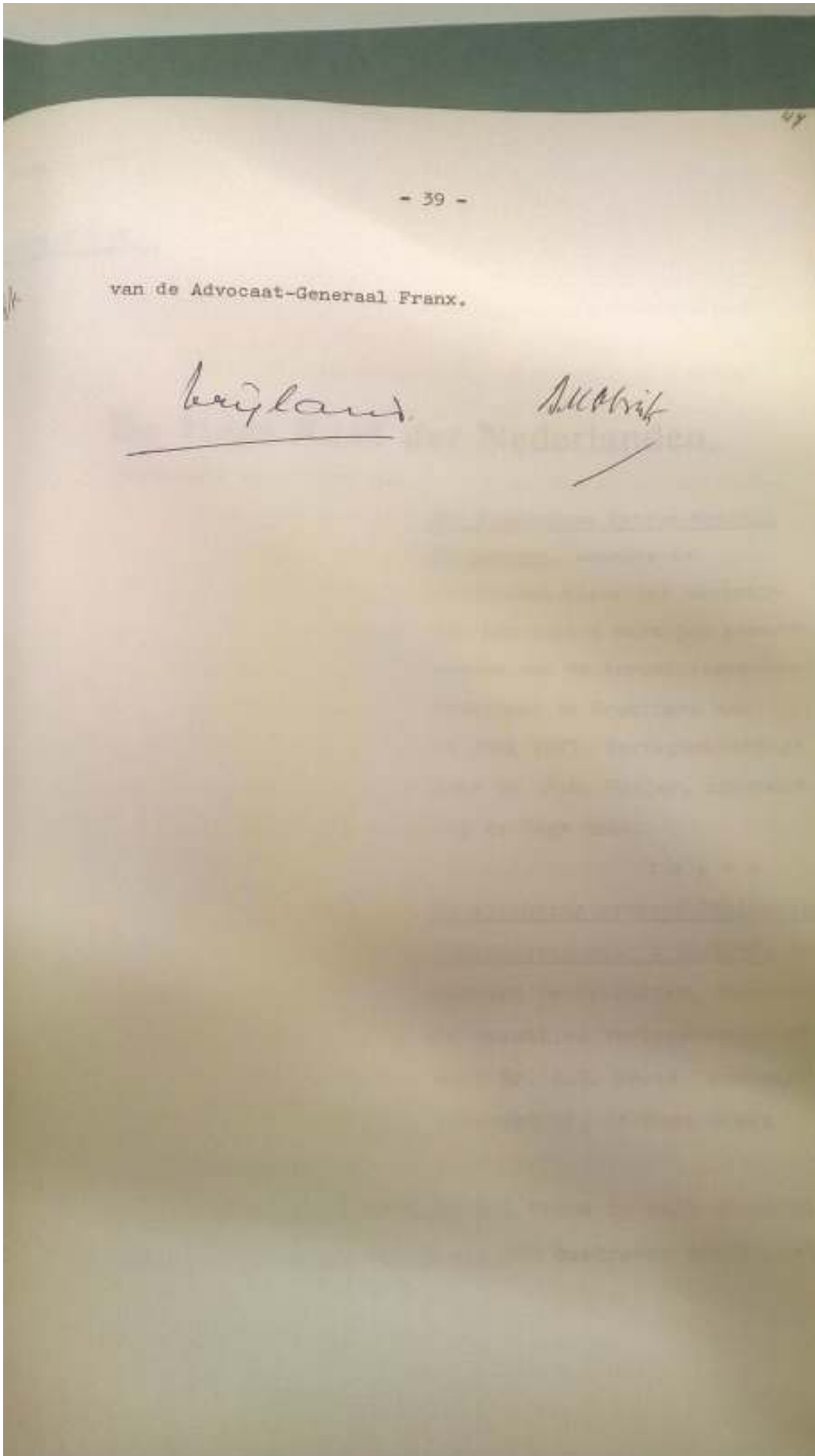
Ook onderdeel 3 treft geen doel: de aard van het werk waarvoor bescherming wordt ingeroepen, kan medebrengen, dat de te dezen van belang zijnde originaliteit en creativiteit van de door de maker verrichte arbeid, mede of zelfs in hoofdzaak wordt bepaald door de plaats die dit werk inneemt te midden van werken van een andere soort, van welke werken immers beweerdelijke bewerkers of nabootsers mede invloed hebben kunnen ondergaan. In het onderhavige geval kon het Hof in rechtsoverweging 1, alinea g en volgende - oordelend over het eigen persoonlijk karakter van een leerboek in de economie voor het middelbaar, hoger beroeps-, voorbereidend wetenschappelijk en hoger onderwijs - zeker acht slaan op de bekende stand der wetenschap in het algemeen, tot uiting komende in de voorbeelden genoemd in de rechtsoverweging 1, alinea's i en volgende.

Ook het slot van middel 4 treft geen doel: het stond aan het Hof vrij bij zijn beslissing in het bijzonder aandacht te schenken aan die elementen uit beide werken die niet buiten de auteursrechtelijke bescherming vallen en bij de waardering daarvan tot het oordeel te komen dat de overeenstemmende elementen minder zwaar wegen dan die welke verschillen vertonen. Zoals mede blijkt uit rechtsoverweging 3, wordt ook ten onrechte aan het Hof verweten die elementen afzonderlijk en niet in onderling verband te hebben beschouwd.

HR 5 januari 1979, [IEF 12190](#), LJN AB7291, NJ 1979, 339 (Heertje/Hollebrand)
IE-Klassiekers op www.IE-Forum.nl

Nationaal Archief Den Haag, Hoge Raad der Nederlanden, periode [1940-1979], nummertoeegang 2.09.65, inventarisnummer 140.